

ΙΣΤΟΡΙΑ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Εισαγωγικά κρίνεται σκόπιμο να επισημανθεί ότι η πρόταση που ακολουθεί είναι ενδεικτική, με την έννοια ότι ο εκπαιδευτικός είναι τελικά εκείνος που σχεδιάζει τη διδασκαλία του με βάση τις ανάγκες κατά κύριο λόγο των μαθητών/τριών και φυσικά με βάση την ευχέρεια που του παρέχει ήδη το ισχύον ΠΣ να προβαίνει κατά την κρίση του σε συμπύξεις, επεκτάσεις ή και παραλείψεις συγκεκριμένων πεδίων της διδακτέας ύλης του μαθήματος. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, ακολουθεί στη συνέχεια το περίγραμμα της πρότασής μας, η οποία περιλαμβάνει δύο στήλες. Στην πρώτη αναφέρονται τα Περιεχόμενα του σχολικού βιβλίου με τις συγχωνεύσεις, αφαιρέσεις ή και προσθήκες κεφαλαίων με ταυτόχρονη αναφορά στον διδακτικό χρόνο που πλέον διατίθεται. Τέλος, επισημαίνεται ότι η Τοπική Ιστορία αποτελεί βασική παράμετρο στη διδασκαλία του μαθήματος της Ιστορίας και με την έννοια αυτή, ο εκπαιδευτικός με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών αλλά και τον τόπο κατοικίας τους, μπορεί να αξιοποιήσει ικανό διδακτικό χρόνο που είναι διαθέσιμο προκειμένου να καθοδηγήσει τους/τις μαθητές/τριες, ώστε να εκπονήσουν Σχέδια Εργασίας ή και άλλες σχετικές διαθεματικές δραστηριότητες.

Ιστορία Γ' Τάξη	
Περιεχόμενα	Βιβλίο Μαθητή, Τετράδιο Εργασιών
Ενότητα 1^η: Η Δημιουργία του Κόσμου (4 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)	Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό σημείωμα/προοργανωτή της ενότητας β) στα ανθρωπομορφικά χαρακτηριστικά και στα σύμβολα των θεών καθώς και γ) στους μύθους για την εξήγηση της δημιουργίας του κόσμου, της ανθρώπινης ύπαρξης καθώς επίσης και γεγονότων ή φαινομένων της καθημερινής ζωής. Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:
1. Κεφ. 1ο: Η Τιτανομαχία (1 ώρα)	<u>Βιβλίο Μαθητή</u> : α) Το διάγραμμα 2 και το συνοδευτικό κείμενο 3 μπορούν να αξιοποιηθούν και στο επαναληπτικό μάθημα για την ενότητα 1. β) Να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 3. γ) Εναλλακτικά ή αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος,

	<p>μπορεί να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 2 και στο αντίστοιχο συνοδευτικό κείμενο.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να δοθεί έμφαση στην αιτιολόγηση της ερώτησης 3. Η δραστηριότητα 1 μπορεί να αξιοποιηθεί ως ανακεφαλαιωτική.</p> <p>Αν ο διαθέσιμος χρόνος το επιτρέπει να γίνει η δραστηριότητα 2.</p>
<p>2. Κεφ. 2ο: Οι θεοί του Ολύμπου (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 3, όσον αφορά στην αναπαράσταση του μύθου της Ευρώπης στο νόμισμα, β) Να γίνει επεξεργασία των εικόνων 2,4,5,6,7 και 8 για να γνωρίσουν οι μαθητές/τριες την αναπαράσταση των θεών και των συμβόλων τους σε γλυπτά της αρχαίας και νεότερης εποχής και σε αρχαία ελληνικά αγγεία.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 1 και στη δραστηριότητα 4 και β) Εφόσον υπάρχει χρόνος να γίνει η δραστηριότητα 2 και 3.</p>
<p>3. Κεφ. 3ο: Οι θεές του Ολύμπου (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 1. β) Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 10. γ) Το συνοδευτικό κείμενο 2 μπορεί να αξιοποιηθεί κατά την ανακεφαλαίωση της ενότητας.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στις δραστηριότητες 1 και 2.</p>
<p>4. Κεφ. 4ο: Ο Προμηθέας, η Πανδώρα, ο Δευκαλίωνας και η Πύρρα (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 1. β) Εφόσον υπάρχει χρόνος, να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 2.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3, σε συνδυασμό με το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής (Θεατρική Αγωγή και Εικαστικά).</p>
<p>5. 1ο Επαναληπτικό (1 ώρα)</p>	<p>Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/τριες τις γνώσεις που απέκτησαν σε αυτήν την ενότητα προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν από το Βιβλίο του μαθητή το διάγραμμα 2 και το συνοδευτικό κείμενο 3 (μάθημα 1) και το συνοδευτικό κείμενο 2 (μάθημα 3), β) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 1 και 5. γ) Οι δραστηριότητες 2 και 4 να γίνουν, αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p>

<p>Ενότητα 2η: Ο Ηρακλής (6 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Η γέννηση του Ηρακλή (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Το λιοντάρι της Νεμέας (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 3ο: Η Λερναία Ύδρα και ο κάπρος του Ερύμανθου (1 ώρα)</p> <p>4. Κεφ. 4ο: Το ελάφι με τα χρυσά κέρατα, οι Στυμφαλίδες όρνιθες, οι στάβλοι του Αυγεία (1 ώρα)</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση:</p> <p>α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας, β) στους μύθους που αναφέρονται στη ζωή και στα σημαντικότερα κατορθώματα του Ηρακλή, γ) στη μυθολογική διάσταση της έννοιας «ήρωας» και δ) στη σημασία της έννοιας «άθλος». Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στο συνοδευτικό κείμενο 7.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 2 και β) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 4 σε συνδυασμό με τη Θεατρική Αγωγή.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 3 όσον αφορά στη μυθολογική διάσταση του ήρωα. β) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 2 και β) Η δραστηριότητα 3 μπορεί να γίνει σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή (Εικαστικά).</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εικόνες 1 και 2 ώστε οι μαθητές/τριες να έρθουν σε επαφή με αναπαραστάσεις των μύθων σε αρχαία ελληνικά αγγεία. β) Να αξιοποιηθεί η ερώτηση 2.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εικόνες 1 και 4 ώστε οι μαθητές/τριες να έρθουν σε επαφή με αναπαραστάσεις των μύθων σε αρχαία ελληνικά αγγεία. β) Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 5 σε συνδυασμό με την ερώτηση 2.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να δοθεί έμφαση στις δραστηριότητες 2 και 3.</p>
--	---

<p>5. Κεφ. 5ο: Κι άλλοι άθλοι και κεφ. 6ο: Ο Κέρβερος του Άδη και τα χρυσά μήλα των Εσπερίδων (1 ώρα)</p> <p>6. Κεφ. 7ο: Το τέλος του Ηρακλή (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να γίνει συνοπτική αναφορά στους άθλους του 5ου & 6ου μαθήματος. β) Να δοθεί έμφαση στο κείμενο 5 (σ. 37), ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν και άλλα στοιχεία της μυθολογικής διάστασης του ήρωα. γ) Αν ο χρόνος επαρκεί, μπορεί να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 3 (σ. 37).</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Αν υπάρχει χρόνος να γίνει η δραστηριότητα 2 (σ. 14). β) Να γίνουν οι δραστηριότητες 1 και 3 (σ. 15). γ) Εναλλακτικά, η δραστηριότητα 2 (σ. 15) μπορεί να δραματοποιηθεί σε συνδυασμό με το μάθημα της Θεατρικής Αγωγής.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη συζήτηση στην τάξη με αφορμή το συνοδευτικό κείμενο 5 και τις εικόνες 6, 7 και 8. β) Αν ο χρόνος επαρκεί, οι μαθητές/τριες μπορούν να επεξεργαστούν την ερώτηση 3.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στις δραστηριότητες 3 και 4. β) Εφόσον υπάρχει χρόνος, οι μαθητές/τριες συζητούν στην τάξη για τον αγαπημένο τους ήρωα με αφορμή τη δραστηριότητα 2.</p>
<p>Ενότητα 3η: Ο Θησέας (3 ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Ο Θησέας, το βασιλόπουλο της Τροιζήνας (1 ώρα)</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας, β) στους μύθους που αναφέρονται στη ζωή και στα σημαντικότερα κατορθώματα του Θησέα και γ) στη μυθολογική διάσταση της έννοιας «ήρωας». Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στο συνοδευτικό κείμενο 2, ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν ορισμένα από τα κατορθώματα του Θησέα στην πορεία του προς την Αθήνα. β) Αν ο χρόνος επαρκεί, μπορεί να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 1.</p>

<p>2. Κεφ. 2ο: Ο Θησέας σκοτώνει το Μινώταυρο (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 3ο: Ο Θησέας επιστρέφει στην Αθήνα (1 ώρα)</p>	<p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 2. β) Αν ο χρόνος επαρκεί, να γίνει επεξεργασία της δραστηριότητας 1.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι ερωτήσεις 1 και 2. β) Η εικόνα με την αναπαράσταση του λαβύρινθου στο νόμισμα μαζί με το συνοδευτικό κείμενο 2 «Δαίδαλος και Ίκαρος» από το επόμενο μάθημα. Το “εν λόγω” κείμενο μπορεί να αξιοποιηθεί και αργότερα στην ενότητα για τον Μινωικό πολιτισμό.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 1.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 2.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3 και 4. β) Αν ο χρόνος επαρκεί, να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 2 για συζήτηση στην τάξη.</p>
<p>Ενότητα 4η: Η Αργοναυτική Εκστρατεία (3 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Ο Φρίξος, η Έλλη και το χρυσόμαλλο δέρας (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Πελίας και Ιάσοντας (1 ώρα)</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας, β) στον μύθο της αργοναυτικής εκστρατείας και τα κυριότερα πρόσωπα που έχουν σχέση με αυτόν και γ) στην κατανόηση εννοιών όπως «εκστρατεία», «χρησμός», «βωμός».</p> <p>Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 1. β) Να αξιοποιηθεί η εικόνα 2, ώστε οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με την αναπαράσταση του μύθου στην ελληνική λαϊκή τέχνη.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 1, σε συνδυασμό μεταξύ άλλων και με αναφορές από προηγούμενα μαθήματα (π.χ. Αιγαίο πέλαγος, Ικάριο Πέλαγος κ.ά.).</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 1 σε συνδυασμό με την εικόνα 1. β) Να αξιοποιηθεί</p>

<p>3. Κεφ. 3ο: Η Αργοναυτική εκστρατεία (1 ώρα)</p> <p>4. Επαναληπτικό Μάθημα για τις ενότητες 2, 3 και 4 (1 ώρα)</p>	<p>το συνοδευτικό κείμενο 2, σε συνδυασμό με την ερώτηση 3, εφόσον υπάρχει διαθέσιμος χρόνος. γ) Εναλλακτικά προς το (β) να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 3 σε συνδυασμό με το μάθημα της Μουσικής.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να γίνει εκτενής επεξεργασία της δραστηριότητας 1 σε συνδυασμό με το μάθημα της Αισθητικής Αγωγής.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να γίνει επεξεργασία της εικόνας 3, ώστε οι μαθητές να εντοπίσουν στον χάρτη την πορεία που ακολούθησαν οι Αργοναύτες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 2.</p> <p>Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/τριες τις γνώσεις που απέκτησαν σε αυτές τις ενότητες προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν, κατά την κρίση του/της εκπαιδευτικού, δραστηριότητες και συνοδευτικά κείμενα που παραλείφθηκαν κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας, β) Να αξιοποιηθούν, με κατάλληλες προσαρμογές, δραστηριότητες από το επαναληπτικό μάθημα του Τετραδίου Εργασιών και γ) Να γίνει εμπλουτισμός του επαναληπτικού μαθήματος με δραστηριότητες δραματοποίησης, εικαστικών, ομαδικών παιχνιδιών, Τ.Π.Ε. κ.ά.</p>
<p>Ενότητα 5η: Ο Τρωικός Πόλεμος (7 ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Το μήλο της Έριδας (1</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας, β) στην πλοκή του μύθου, στους βασικούς πρωταγωνιστές και τα χαρακτηριστικά τους και γ) στην κατανόηση, με απλό τρόπο, εννοιών και φράσεων όπως «έριδα», «Αχιλλεius πτέρνα», «Δούρειος Ίππος».</p> <p>Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην</p>

<p>ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Η θυσία της Ιφιγένειας και κεφ. 3ο Οι Αχαιοί φτάνουν στην Τροία (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 4ο: Ο θυμός του Αχιλλέα (1 ώρα)</p> <p>4. Κεφ. 5ο: Ο θάνατος του Πάτροκλου (1 ώρα)</p> <p>5. Κεφ. 6ο: Ο Αχιλλέας σκοτώνει τον Έκτορα (1 ώρα)</p> <p>6. Κεφ. 7ο: Το τέλος του Αχιλλέα (1 ώρα)</p>	<p>αναπαράσταση της κρίσης του Πάρη και της αρπαγής της Ελένης σε αρχαία ελληνικά αγγεία (εικόνες 1 και 2). β) Εφόσον ο χρόνος το επιτρέπει, οι μαθητές μπορούν να δραματοποιήσουν το συνοδευτικό κείμενο 3 σε συνδυασμό με τη Θεατρική Αγωγή.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στη δραστηριότητα 3. β) Εφόσον ο χρόνος το επιτρέπει, μπορεί να αξιοποιηθεί και η δραστηριότητα 1 και 2.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην εικόνα 3 (σ. 62), ώστε οι μαθητές/-τριες να γνωρίσουν τους πιο σπουδαίους ήρωες του Τρωικού πολέμου. β) Να δοθεί έμφαση στον χάρτη της εικόνας 2 (σ. 65). γ) Για εξοικονόμηση χρόνου τα συνοδευτικά κείμενα και εικόνες του μαθήματος (σ. 65-66) μπορεί να παραλειφθούν.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι δραστηριότητες 2 και 3 (σ. 25). β) Η δραστηριότητα 3 (σ. 25) να αξιοποιηθεί εφόσον ο χρόνος επαρκεί. γ) Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 1 (σ. 26). δ) Η δραστηριότητα 2 (σ. 26) μπορεί να αξιοποιηθεί κατά την ανακεφαλαίωση της ενότητας.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Έμφαση δίνεται στην επεξεργασία της εικόνας 2 και στην αναπαράσταση του θυμού του Αχιλλέα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα 3 και 4 σε συνδυασμό με τη Θεατρική Αγωγή.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Αξιοποιούνται οι ερωτήσεις 1, 2 και 3 για συζήτηση στην τάξη.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να γίνει εκτενής επεξεργασία της δραστηριότητας 4.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να αξιοποιηθεί το συνοδευτικό κείμενο 6 σε συνδυασμό με την ερώτηση 4.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να γίνει εκτενής επεξεργασία της δραστηριότητας 4. β) Αν ο χρόνος επαρκεί, να γίνει επεξεργασία της δραστηριότητας 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στην ερώτηση 2 σε συνδυασμό με την εικόνα 4 και στην προσέγγιση της σημασίας της φράσης «Αχιλλεύιος πτέρνα».</p>
---	---

<p>7. Κεφ. 8ο: Ο Δούρειος ίππος και η καταστροφή της Τροίας (1 ώρα)</p>	<p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στις δραστηριότητες 1 και 4. β) Η δραστηριότητα 5 μπορεί να αξιοποιηθεί κατά την ανακεφαλαίωση της ενότητας.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην εικόνα 1 με την αναπαράσταση του Δούρειου Ίππου σε αρχαίο ελληνικό αγγείο. β) Να δοθεί έμφαση στη σημασία της φράσης «Δούρειος Ίππος». γ) Να γίνει επεξεργασία της ερώτησης 1.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί εκτενώς η δραστηριότητα 1. β) Αν ο χρόνος επαρκεί, να αξιοποιηθεί και η δραστηριότητα 3.</p>
<p>Ενότητα 6η: Οι περιπέτειες του Οδυσσέα (5 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Στους Κίκονες, στους Λωτοφάγους και στους Κύκλωπες (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Στον Αίολο, στους Λαιστρυγόνες και στο νησί της Κίρκης (1 ώρα)</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο εισαγωγικό κείμενο/προοργανωτή της ενότητας, β) στην πλοκή του μύθου και στους βασικούς πρωταγωνιστές του, γ) στον νόστο του Οδυσσέα και στην αξία του αγώνα του ανθρώπου για την επίτευξη των στόχων του και δ) στην κατανόηση, με απλό τρόπο, εννοιών και φράσεων όπως «άνοιξε ο ασκός του Αιόλου», «από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη». Ειδικότερα, όσον αφορά στην αξιοποίηση συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων στο βιβλίο του μαθητή, καθώς και εργασιών/δραστηριοτήτων στο τετράδιο εργασιών, για την επεξεργασία κάθε μαθήματος, προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3, έτσι ώστε οι μαθητές, μέσα από σχετική συζήτηση, να εντοπίσουν βασικά χαρακτηριστικά του Οδυσσέα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Αξιοποιούνται οι ερωτήσεις 1 και 2, έτσι ώστε οι μαθητές/τριες να διαπιστώσουν στοιχεία του χαρακτήρα των συντρόφων και του ίδιου του Οδυσσέα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Στις δραστηριότητες 1 και 2, δίνοντας έμφαση στην προσέγγιση από πλευράς των μαθητών/τριών της φράσης «άνοιξε ο ασκός του Αιόλου». β) Η δραστηριότητα 3 να γίνει,</p>

<p>3. Κεφ. 3ο: Στον Άδη, στις Σειρήνες, στη Σκύλλα και στη Χάρυβδη (1 ώρα)</p>	<p>εφόσον ο διαθέσιμος χρόνος επαρκεί.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της εικόνας 3, ώστε οι μαθητές/τριες να διαπιστώσουν το πάθος του Οδυσσέα για τη γνώση και τη δύναμη της θέλησής του.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της δραστηριότητας 3, ώστε οι μαθητές/τριες να προσεγγίσουν στη σημασία της φράσης «από τη Σκύλλα στη Χάρυβδη». β) Αν ο χρόνος επαρκεί, μπορεί να γίνει και η δραστηριότητα 1 σε συνδυασμό με προηγούμενους ήρωες όπως ο Ηρακλής και ο Ορφέας.</p>
<p>4. Κεφ. 4ο: Στο νησί του Ήλιου, στο νησί της Καλυψώς και στο νησί των Φαίακων (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της ερώτησης 3, έτσι ώστε οι μαθητές/τριες μέσα από τη συζήτηση να προσεγγίσουν τη σημασία της απόφασης του Οδυσσέα να επιστρέψει στην πατρίδα του.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Αν δεν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος, οι δραστηριότητες αυτού του μαθήματος μπορούν να παραλειφθούν, δεδομένου ότι οι μαθητές/τριες θα γνωρίσουν στοιχεία του πολιτισμού των αρχαίων στα κεφάλαια της ιστορίας που ακολουθούν, όπως ενδεικτικά στο κεφάλαιο για τον Μυκηναϊκό πολιτισμό.</p>
<p>5. Κεφ. 5ο: Ο Οδυσσέας στην Ιθάκη & κεφ. 6 ο: Ο Οδυσσέας σκοτώνει τους μνηστήρες (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να διδαχθεί συνοπτικά το 5ο μάθημα, δίνοντας έμφαση στις διαδοχικές αναγνωρίσεις του Οδυσσέα. β) Να διδαχθεί συνοπτικά το 6ο μάθημα, δίνοντας έμφαση στο τέλος της Οδύσσειας και στην ερώτηση 2 (σ. 95).</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Οι δραστηριότητες του 5ου μαθήματος μπορούν να παραλειφθούν. β) Από το 6ο μάθημα να αξιοποιηθούν οι δραστηριότητες 2 και 3 σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή (Εικαστικά και Θεατρική Αγωγή).</p>
<p>6. Επαναληπτικό μάθημα 5ης και 6ης Ενότητας (1 ώρα)</p>	<p>Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/τριες τις γνώσεις που απέκτησαν στις δύο ενότητες για τον «Τρωικό Πόλεμο» και τις «Περιπέτειες του Οδυσσέα» προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν, κατά την κρίση του εκπαιδευτικού, δραστηριότητες και συνοδευτικά κείμενα που</p>

	<p>παραλείφθηκαν κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας, β) Να αξιοποιηθούν, με κατάλληλες προσαρμογές, δραστηριότητες από το επαναληπτικό μάθημα του Τετραδίου Εργασιών και γ) Να γίνει εμπλουτισμός του επαναληπτικού μαθήματος με δραστηριότητες δραματοποίησης, Εικαστικών, ομαδικών παιχνιδιών, Τ.Π.Ε. κ.ά.</p>
<p>Ενότητα 7η: Η εποχή του Λίθου (3 ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Παλαιολιθική εποχή (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Νεολιθική εποχή (1 ώρα)</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) Στο εισαγωγικό σημείωμα, β) Στην ιστοριογραμμή και γ) Στη γνωριμία των μαθητών/τριών με την εξελικτική πορεία του ανθρώπου κατά τους προϊστορικούς χρόνους.</p> <p>Για την αξιοποίηση των συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων κατά την επεξεργασία κάθε μαθήματος προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των εικόνων 1, 2 και 3 για να συγκρίνουν οι μαθητές/τριες τη ζωή των ανθρώπων της σύγχρονης εποχής με αυτούς της Παλαιολιθικής. β) Τα παράλληλα κείμενα 4 και 6 να αξιοποιηθούν, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Εφόσον υπάρχει περιορισμός χρόνου, η άσκηση 2 μπορεί να περιοριστεί στη συζήτηση των πληροφοριών που παρέχουν οι βραχογραφίες και παράλληλα να παραλειφθεί η 5η εργασία.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των εικόνων 1, 2, 3, 4, 6 και 7, ώστε οι μαθητές/τριες να ανασυνθέσουν τις δραστηριότητες και τα επιτεύγματα της καθημερινής και της καλλιτεχνικής ζωής των ανθρώπων μέσα από χαρακτηριστικά αρχαιολογικά ευρήματα αυτής της περιόδου. β) Το παράλληλο κείμενο 5 να αξιοποιηθεί, αν υπάρχει διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Στο πλαίσιο της επεξεργασίας στην τάξη μπορεί να δοθεί έμφαση στις εργασίες 3 και 4 και να μην αξιοποιηθούν οι εργασίες 2 και 5. β) Η εργασία 1 μπορεί να</p>

<p>3. Κεφ. 3ο: Η Νεολιθική εποχή στην Ελλάδα (1 ώρα)</p>	<p>ολοκληρωθεί ως επαναληπτική/ανακεφαλαιωτική δραστηριότητα όλης της ενότητας.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της 1ης εικόνας (χάρτης), για να εντοπιστούν θέσεις της Νεολιθικής Εποχής στον ελλαδικό χώρο, καθώς και στις εικόνες 4, 5, 6 και 7. β) Το παράλληλο κείμενο 2 να αξιοποιηθεί, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί η 3η εργασία, ώστε οι μαθητές/τριες να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές από τον σύγχρονο τρόπο ζωής. β) Η εργασία 1 μπορεί να ολοκληρωθεί ως επαναληπτική/ανακεφαλαιωτική δραστηριότητα όλης της ενότητας.</p>
<p>Ενότητα 8η: Ο Κυκλαδικός Πολιτισμός (2 ώρες και 1 ώρα για Επαναληπτικό)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Η ζωή των Κυκλαδίων (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Η τέχνη των Κυκλαδίων</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση:</p> <p>α) Στο εισαγωγικό σημείωμα, β) Στη χωρική και χρονική τοποθέτηση του Κυκλαδικού πολιτισμού αξιοποιώντας την αρχική εικόνα και την ιστοριογραμμή της προηγούμενης ενότητας (συσχετίζοντας το νησιωτικό περιβάλλον και τη γεωγραφική θέση με τη ναυσιπλοΐα και τη συνεπαγόμενη ανάπτυξη του εμπορίου) και γ) Στη γνωριμία των μαθητών/τριών με την καθημερινή ζωή των Κυκλαδίων και τα επιτεύγματά τους (εμπόριο, ναυτιλία, τέχνη).</p> <p>Για την αξιοποίηση των συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων κατά την επεξεργασία κάθε μαθήματος προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εικόνες και τα παράλληλα κείμενα του μαθήματος για να κατανοήσουν οι μαθητές/-τριες την καθημερινή ζωή των Κυκλαδίων. β) Να δοθεί έμφαση στην αιτιολόγηση της 3ης ερώτησης.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εργασίες 2 και 3. β) Η εργασία 1 να αξιοποιηθεί, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος ή ως ανακεφαλαιωτική/επαναληπτική δραστηριότητα.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των εικόνων 2, 3, 4, 5 και 6, για να</p>

<p>(1 ώρα)</p> <p>3. Επαναληπτικό μάθημα 7ης και 8ης Ενότητας (1 ώρα)</p>	<p>κατανοήσουν τις έννοιες τοιχογραφία, ειδώλιο, αγγείο και να τις συσχετίσουν με την καθημερινή ζωή των οικισμών. β) Να δοθεί έμφαση στην αιτιολόγηση της 1ης ερώτησης. γ) Η 2η ερώτηση μπορεί να συνδυαστεί με δραματοποίηση.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εργασίες 2, 4 και 5. β) Οι εργασίες 1, 3 και 6 να αξιοποιηθούν, αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p>Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/τριες τις γνώσεις που απέκτησαν στις δύο προηγούμενες ενότητες και να καλύψουν τυχόν ελλείψεις προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν οι εργασίες που δεν ολοκληρώθηκαν στο Βιβλίο του Μαθητή και το Τετράδιο Εργασιών, β) Να αξιοποιηθεί η ιστοριογραμμή και οι εργασίες 2 και 4 του επαναληπτικού μαθήματος από το Τετράδιο Εργασιών.</p>
<p>Ενότητα 9η: Ο Μινωικός Πολιτισμός (5 ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Η Μινωική Κρήτη (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Το ανάκτορο της</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) Στον συσχετισμό της γεωγραφικής θέσης της Κρήτης με την επικράτησή της στο εμπόριο, τη ναυσιπλοΐα και την επαφή της με τον Αιγυπτιακό πολιτισμό, β) Στη συμβολή των Μινωιτών στην ανάπτυξη της γραφής και των τεχνών και γ) Στη γνωριμία των μαθητών/τριών με την καθημερινή ζωή των Μινωιτών και τα επιτεύγματά τους.</p> <p>Για την αξιοποίηση των συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων κατά την επεξεργασία κάθε μαθήματος προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση της εικόνας 6 (χάρτης) και β) Στην αιτιολόγηση των ερωτήσεων 2 και 3 για να ευσταθούν οι χαρακτηρισμοί «θαλασσοκρατία» και «θαλασσοκράτορες».</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εργασίες 2 και 3, για να εμπεδώσουν τα αίτια της μινωικής κυριαρχίας. β) Οι εργασίες 1 και 4 να ολοκληρωθούν, αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθεί ο χάρτης της 1ης</p>

<p>Κνωσού (1 ώρα)</p>	<p>εικόνας για να γνωρίσουν οι μαθητές/τριες τα σπουδαιότερα κέντρα του Μινωικού πολιτισμού. β) Να γίνει επεξεργασία των εικόνων 2, 3 και 4 για να κατανοήσουν την έννοια «ανάκτορο».</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί η εργασία 1 με έμφαση στην αιτιολόγηση των απαντήσεων και την εξαγωγή συμπερασμάτων. β) Μπορεί να γίνει εκτεταμένη αξιοποίηση της 3ης και της 4ης εργασίας την ώρα της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικά και Θεατρική Αγωγή).</p>
<p>3. Κεφ. 3ο: Η καθημερινή ζωή των Μινωιτών (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία όλων των εικόνων του μαθήματος για να γνωρίσουν οι μαθητές/τριες βασικά χαρακτηριστικά στοιχεία από την καθημερινή ζωή των Μινωιτών. β) Να γίνει επεξεργασία της 2ης ερώτησης για να κατανοήσουν τη θέση της γυναίκας στη μινωική Κρήτη. γ) Οι ερωτήσεις 1 και 3 να αξιοποιηθούν, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί η εργασία 4 την ώρα της Φυσικής ή Θεατρικής Αγωγής. β) Να δοθεί έμφαση στην 5η εργασία σε συνδυασμό με τα μαθήματα. γ) Οι εργασίες 1, 2 και 3 να αξιοποιηθούν, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p>
<p>4. Κεφ. 4ο: Η θρησκεία και η γραφή των Μινωιτών (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να γίνει επεξεργασία των εικόνων 1, 2, 4 και 5 για να προσδιορίσουν τη σχέση της μινωικής θρησκείας με την τέλεση εορτών και αθλημάτων. β) Να γίνει αντιδιαστολή των ταυροκαθάψιων από τις ταυρομαχίες. γ) Να γίνει επεξεργασία των εικόνων 7 και 8 για να κατανοήσουν την επίδραση των Μινωιτών στην εξέλιξη της γραφής και του πολιτισμού.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην κατασκευή πινακίδας με ιδεογράμματα (4η εργασία) σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή. β) Οι εργασίες 1, 2, 3 και 5 να αξιοποιηθούν εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p>
<p>5. Κεφ. 5ο: Η τέχνη των Μινωιτών (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των εικόνων 1-8, για να μπορέσουν οι μαθητές/τριες να διακρίνουν χαρακτηριστικά της μινωικής τέχνης και να κατανοήσουν τη συμβολή</p>

	<p>της στην εξέλιξη του πολιτισμού. β) Να αξιοποιηθεί το παράλληλο κείμενο «Η έκρηξη του ηφαιστείου της Θήρας» -σε συνδυασμό με την 3η ερώτηση- για να διερευνηθούν και να αναζητηθούν τα αίτια της καταστροφής του Μινωικού πολιτισμού.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εργασίες 3 και 4 σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή. β) Η εργασία 5 να αξιοποιηθεί ως ανακεφαλαιωτική/επαναληπτική δραστηριότητα. γ) Οι εργασίες 1 και 2 να αξιοποιηθούν, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p>
<p>Ενότητα 10η: Ο Μυκηναϊκός Πολιτισμός (5 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Αχαιοί, οι πρώτοι Έλληνες & κεφ. 2ο: Οι Αχαιοί πήγαν και στην Κύπρο (1 ώρα)</p>	<p>Κατά την επεξεργασία των μαθημάτων της ενότητας προτείνεται να δοθεί έμφαση:</p> <p>α) Στη χωρική και χρονική τοποθέτηση του Μυκηναϊκού πολιτισμού. β) Στη συσχέτιση του Μυκηναϊκού πολιτισμού με την ανάπτυξη του εμπορίου και της ναυσιπλοΐας. γ) Στην επίδραση του Μινωικού πολιτισμού στον Μυκηναϊκό πολιτισμό και δ) Στη συμβολή των Μυκηναίων στην εξέλιξη της γραφής και των τεχνών.</p> <p>Για την αξιοποίηση των συνοδευτικών κειμένων, εικόνων, διαγραμμάτων και ερωτήσεων κατά την επεξεργασία κάθε μαθήματος προτείνονται τα ακόλουθα:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να διδαχθούν συνοπτικά το 1ο και 2ο μάθημα δίνοντας έμφαση: α) Στην αξιοποίηση της 1ης εικόνας (χάρτης, σ. 131). β) Στην ανάλυση των αιτιών του τρωικού πολέμου (ερώτηση 2, σ. 132). γ) Στην αξιοποίηση του χάρτη (σ. 133) για να προσδιορίσουν οι μαθητές/τριες την έκταση του μυκηναϊκού κόσμου και τη σχέση των Μυκηνών με τις Κυκλάδες, την Κρήτη, την Κύπρο και την Αίγυπτο, δ) Στην αξιοποίηση της 2ης ερώτησης (σ. 134) για να αναδειχθεί η σχέση των Μυκηναίων με την Κύπρο και να δοθεί έμφαση στην αιτιολόγηση των απόψεων που θα κατατεθούν και ε) Οι υπόλοιπες ερωτήσεις να αξιοποιηθούν, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην αξιοποίηση της 1ης εργασίας (σ. 51). β) Να αξιοποιηθεί η 3η εργασία (σ. 51) σε συνδυασμό με τη Θεατρική Αγωγή για να βιώσουν τα παιδιά τη ζωή των μυκηναϊκών χρόνων. γ) Οι υπόλοιπες</p>

<p>2. Κεφ. 3ο: Η ακρόπολη των Μυκηνών (1 ώρα)</p>	<p>ασκήσεις μπορούν να αξιοποιηθούν, εφόσον επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να αξιοποιηθούν οι εικόνες του μαθήματος για να διακρίνουν οι μαθητές/τριες τις έννοιες «ανάκτορο», «ακρόπολη», «πόλη». β) Στην επεξεργασία της 1ης ερώτησης να δοθεί έμφαση στην αιτιολόγηση των απαντήσεων των παιδιών.</p>
<p>3. Κεφ. 4ο: Η καθημερινή ζωή των Μυκηναίων (1 ώρα)</p>	<p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθεί η 1η εργασία δίνοντας έμφαση στην αιτιολόγηση των απόψεων των παιδιών. β) Οι υπόλοιπες εργασίες να αξιοποιηθούν, αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Αξιοποίηση της εικόνας 5 και του συνοδευτικού κειμένου, για να κατανοήσουν τη θέση της γυναίκας στη μυκηναϊκή εποχή. β) Αξιοποίηση των εικόνων 1, 2, 4 και 6 για να γνωρίσουν χαρακτηριστικά στοιχεία της ζωής των Μυκηναίων. γ) Να δοθεί έμφαση στην 2η ερώτηση του μαθήματος και στην αιτιολόγησή της. δ) Να συσχετιστεί αυτό το μάθημα με αντίστοιχα προηγούμενων ενοτήτων («5η Ο Τρωικός πόλεμος» και «6η Οι περιπέτειες του Οδυσσέα»).</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εργασίες 3 και 6 σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή. β) Οι υπόλοιπες εργασίες να αξιοποιηθούν, αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p>
<p>4. Κεφ. 5ο: Η θρησκεία και η γραφή των Μυκηναίων (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εικόνες 1, 2 και 3, για να γνωρίσουν τη θρησκεία και τα λατρευτικά έθιμα των Αχαιών (μνημειακή μορφή τάφων, κτερίσματα). β) Να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της τελευταίας εικόνας και του συνοδευτικού κειμένου του κεφαλαίου, για να γνωρίσουν τη μυκηναϊκή γραφή και να τη συσχετίσουν με πρώιμες μορφές της ελληνικής γλώσσας. γ) Να δοθεί έμφαση στην 2η ερώτηση του μαθήματος και στην αιτιολόγησή της.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να δοθεί έμφαση στην 4η εργασία σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή. β)</p>

<p>5. Κεφ. 6ο: Η τέχνη των Μυκηναίων (1 ώρα)</p> <p>6. Επαναληπτικό μάθημα 9ης & 10ης Ενότητας (1 ώρα)</p>	<p>Οι υπόλοιπες εργασίες να αξιοποιηθούν, αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> α) Για να γνωρίσουν τα παιδιά την ανάπτυξη της Μυκηναϊκής τέχνης μέσα από χαρακτηριστικά αρχαιολογικά ευρήματα, μπορούν να αξιοποιηθούν οι εικόνες 1, 2, 4 και 5. β) Στην επεξεργασία της 1ης ερώτησης να δοθεί έμφαση στην αιτιολόγηση των απαντήσεων των παιδιών.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> α) Να αξιοποιηθούν οι εργασίες 3, 4 και 5 σε συνδυασμό με την Αισθητική Αγωγή. β) Οι υπόλοιπες εργασίες να αξιοποιηθούν, αν επαρκεί ο διαθέσιμος χρόνος.</p> <p>Για να συστηματοποιήσουν οι μαθητές/τριες τις γνώσεις που απέκτησαν στις Ενότητες 9 & 10 και να καλύψουν τυχόν ελλείψεις προτείνονται τα ακόλουθα: α) Να αξιοποιηθούν εργασίες που δεν ολοκληρώθηκαν στο Βιβλίο του Μαθητή και το Τετράδιο Εργασιών, β) Να αξιοποιηθούν εργασίες που αναφέρονται στο επαναληπτικό μάθημα του Τετραδίου Εργασιών (σ. 56-57) και γ) Να συνδυαστεί η Ιστορία με την Αισθητική Αγωγή για να βιώσουν οι μαθητές/τριες τον Μινωικό και τον Μυκηναϊκό πολιτισμό .</p>
<p>Σύνολο διδακτικών ωρών 48.</p> <p>[43 ώρες για τα επιμέρους κεφάλαια + 5 ώρες για τα 5 Επαναληπτικά. Σημειώνεται ότι ο/η εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα, ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης και σύμφωνα με την κρίση του/της, να αξιοποιήσει τον διαθέσιμο για το συγκεκριμένο μάθημα διδακτικό χρόνο τόσο για την εκπόνηση διαθεματικών σχεδίων εργασίας, όσο και για τη διενέργεια περισσότερων των πέντε επαναληπτικών μαθημάτων].</p>	

Ιστορία Δ΄ Τάξη	
Περιεχόμενα	Βιβλίο Μαθητή, Τετράδιο Εργασιών
<p>1η Ενότητα: Γεωμετρικά Χρόνια (3 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Η κάθοδος των Δωριέων (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Οι Έλληνες δημιουργούν αποικίες (1 ώρα)</p>	<p>Η 1η Ενότητα προτείνεται να διδαχθεί σε 4 διδακτικές ώρες συμπεριλαμβανομένης και 1 ώρας για Επαναληπτικό. Ειδικότερα, είναι εφικτό να συντημηθεί η διδασκαλία των κεφαλαίων 3 και 4 σε 1 διδακτική ώρα λόγω ενιαίας θεματικής. Για την επεξεργασία της «εν λόγω» ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού:</p> <p>→ Στο Λογισμικό «Ιστορία Γ΄-Δ΄ Δημοτικού» του πρώην ΠΙ: http://www.pi-schools.gr/software/dimotiko/</p> <p>→ Στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού: http://www.ime.gr/fhw/</p> <p>→ Στην ιστοσελίδα του Μουσείου Κυκλαδικής Τέχνης και στην ενότητα Μουσειοσκευές: http://www.cycladic.gr/</p> <p>→ Στην ιστοσελίδα του Φωτόδεντρου: http://photodentro.edu.gr/, στην ενότητα Ιστορία.</p> <p>Ειδικότερα για κάθε κεφάλαιο προτείνεται:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 κι επιπλέον να γίνει συσχέτιση με το σήμερα, το προσφυγικό ζήτημα και τις διαχρονικές αιτίες των μετακινήσεων πληθυσμών. Ακόμη, η εν λόγω θεματική μπορεί να αποτελέσει θέμα Σχεδίου Εργασίας.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 2.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 1 κι επιπλέον να τονιστούν οι πιθανές αιτίες της μετακίνησης των πληθυσμών, στην αλληλεπίδραση μεταξύ των πολιτισμών και στην καλλιέργεια νέων μορφωμάτων ζωής και πολιτισμού.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 2.</p>

<p>3. Κεφ. 3ο: Η ποίηση και η Θρησκεία των Ελλήνων και κεφ. 4ο: Η τέχνη και η γραφή (1 ώρα, περιληπτική προσέγγιση)</p> <p>4. 1ο Επαναληπτικό (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Σε αυτή τη διδακτική ώρα προτείνεται από το 3ο κεφ. να δοθεί έμφαση μόνο σε όσα αναφέρονται στην ποίηση, καθώς τα σχετικά με τη θρησκεία και τους θεούς τα έχουν μελετήσει οι μαθητές/τριες στην Ιστορία της Γ' Δημοτικού κι από τα Παραθέματα προτείνεται να δοθεί έμφαση στο 3ο. Ακόμη, προτείνεται να γίνει συνοπτική παρουσίαση από τον/την εκπαιδευτικό του κεφ. 4 κι από τα Παραθέματα να δοθεί έμφαση στο 2.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2 του κεφ. 4. Για την Εργασία 2 μπορεί να γίνει και αξιοποίηση του μαθήματος των Εικαστικών.</p>
<p>2η Ενότητα: Αρχαϊκά Χρόνια (9 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)</p> <p>1. Κεφ. 5ο: Νέες αποικίες των Ελλήνων (1 ώρα)</p>	<p>Η 2η Ενότητα προτείνεται να διδαχθεί σε 10 διδακτικές συμπεριλαμβανομένης και 1 ώρας για Επαναληπτικό. Ειδικότερα, είναι εφικτό να συντημηθεί η διδασκαλία των κεφαλαίων 8ο και 9ο σε 1 διδακτική ώρα, λόγω ενιαίας θεματικής.</p> <p>Για την επεξεργασία της εν λόγω ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού:</p> <ul style="list-style-type: none"> → Στο Λογισμικό Ιστορία Γ-Δ Δημοτικού του πρώην ΠΙ: http://www.pi-schools.gr/software/dimotiko/ → Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού: http://odysseus.culture.gr/a/1/11/ga110.html → Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού της Κύπρου: http://www.schools.ac.cy/klimakio/Themata/istoria/d_taxi/archaiki_epochi.html → Στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού: http://www.ime.gr/chronos/04/gr/index.html → Στην ιστοσελίδα του Φωτόδεντρου: http://photodentro.edu.gr/, στην ενότητα Ιστορία. <p>Ειδικότερα για κάθε κεφάλαιο προτείνεται:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 κι επιπλέον να γίνει συσχέτιση με το σήμερα, τη μετανάστευση για οικονομικο-</p>

<p>2. Κεφ. 6ο: Τα πολιτεύματα στην αρχαϊκή Ελλάδα (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 7ο: Οι δεσμοί που ένωναν τους Έλληνες (1 ώρα)</p> <p>4. Κεφ. 8ο: Η τέχνη της αρχαϊκής εποχής και κεφ. 9ο: Τα γράμματα (1 ώρα, περιληπτική προσέγγιση)</p> <p>5. Κεφ. 10ο: Σπάρτη: Η κοινωνία και το πολίτευμα (1 ώρα)</p>	<p>κοινωνικούς ή/και πολιτικούς λόγους. Επίσης, να τονιστεί ο οργανωμένος χαρακτήρας (διαδικασία) και η σημασία (συνέπειες) του ελληνικού αποικισμού αυτής της περιόδου, καθώς και η διαφορά του από αυτόν της προηγούμενης περιόδου.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστεί η εξέλιξη των πολιτευμάτων (αριστοκρατία, τιμοκρατία, ολιγαρχία, ισονομία, δημοκρατία), τα χαρακτηριστικά τους, ώστε οι μαθητές/τριες να επιχειρήσουν τις μεταξύ τους συγκρίσεις.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 2 και 4 και να τονιστεί η αξία των πανελληνίων αγώνων και η σημασία τους.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Σε αυτή τη διδακτική ώρα προτείνεται τα δύο κεφάλαια να παρουσιαστούν συνοπτικά από τον/την εκπαιδευτικό. Από τα Παραθέματα του 8ου κεφ. να δοθεί έμφαση στο 1ο και από εκείνα του 9ου κεφ. επίσης στο 1ο. Επιπλέον, να τονιστεί η σημασία των έργων τέχνης της συγκεκριμένης εποχής, τα οποία αποτελούν αντικείμενο παγκόσμιου θαυμασμού ακόμη και σήμερα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση από το κεφ. 8 στην επεξεργασία της Εργασίας 1 και από το κεφ. 9 της Εργασίας 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 1 και 3 και να τονιστεί η σημασία της κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης της Σπάρτης.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2.</p>
--	---

<p>6. Κεφ. 11ο: Σπάρτη: Η ζωή στην πόλη (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 3 και 1 και να τονιστεί ο τρόπος ζωής στο πλαίσιο της σπαρτιατικής πόλης-κράτους, με έμφαση στην ολιγαρχική οργάνωση, στον ρόλο των περιοίκων και των ειλώτων και στη θέση της γυναίκας. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 4.</p>
<p>7. Κεφ. 12ο: Το παλιό πολίτευμα της Αθήνας (1ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 1 και 2 και να τονιστεί η σημασία της μετάβασης της Αθήνας από τη βασιλεία στην αριστοκρατία. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 και 3.</p>
<p>8. Κεφ. 13ο: Οι νόμοι του Σόλωνα. Ο Πεισίστρατος γίνεται τύραννος (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 1 και να τονιστεί η σημασία της εδραίωσης του δημοκρατικού πολιτεύματος στην Αθήνα, ως αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης πορείας κοινωνικών και οικονομικών συγκρούσεων και εξελίξεων. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p>
<p>9. Κεφ. 14ο: Ο Κλεισθένης θεμελιώνει τη δημοκρατία (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστεί η σημασία των μεταρρυθμίσεων του Κλεισθένη. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p>
<p>10. 2ο Επαναληπτικό (1 ώρα)</p>	

3η Ενότητα: Κλασικά Χρόνια

(18 διδακτικές ώρες και 2 για Επαναληπτικό)

• ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ (5 ώρες)

1. Κεφ. 15ο: Το περσικό κράτος και οι Έλληνες της Μ. Ασίας (1 ώρα)

2. Κεφ. 16ο: Ο περσικός κίνδυνος (Η μάχη του Μαραθώνα) (1 ώρα)

Η Ενότητα προτείνεται να διδαχθεί σε 20 διδακτικές ώρες συμπεριλαμβανομένων και 2 ωρών για Επαναληπτικό. Για την περαιτέρω επεξεργασία της εν λόγω ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού:

→ Στο Λογισμικό Ιστορία Γ'-Δ' Δημοτικού του πρώην ΠΙ: <http://www.pi-schools.gr/software/dimotiko/>

→ Στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού: <http://odysseus.culture.gr/a/1/11/ga110.html>

→ Στην ιστοσελίδα του Μουσείου Μπενάκη Μουσείο <http://www.benaki.gr/index.asp?lang=gr&id=303010101&sid=124>

→ Στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού: <http://www.ime.gr/chronos/04/gr/index.html>

→ Στην ιστοσελίδα του Φωτόδεντρου: <http://photodentro.edu.gr/>, στην ενότητα Ιστορία.

Ειδικότερα:

Η υποενότητα ΠΕΡΣΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ προτείνεται να διδαχθεί σε 5 ώρες και να δοθεί έμφαση στο ότι, η ιωνική επανάσταση ήταν αποτέλεσμα της κρίσης των πολιτικο-οικονομικών σχέσεων μεταξύ της περσικής μοναρχίας και των ελληνικών πόλεων της Μ. Ασίας και της επεκτατικής πολιτικής της περσικής μοναρχίας.

Βιβλίο Μαθητή: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 1 και 2 και να επιχειρηθεί σύγκριση μεταξύ της εκπαίδευσης των παιδιών στην Ελλάδα και την Περσία.

Τετράδιο Εργασιών: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 3 (Να διαβαστεί τοπ Παράθεμα 3 του κεφ. 15).

Βιβλίο Μαθητή: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 2 και 3 και να τονιστεί ότι η αριθμητική υπεροχή δεν είναι πάντα το κριτήριο για την έκβαση τις νίκης.

Τετράδιο Εργασιών: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 και 3.

<p>3. Κεφ. 17ο: Η μάχη των Θερμοπυλών (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 2, 3 και 4 και να τονιστεί ο ρόλος που έπαιξε ο Εφιάλτης για την έκβαση της μάχης. <u>Τετράδιο Εργασιών</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2.</p>
<p>4. Κεφ. 18ο: Η ναυμαχία της Σαλαμίνας (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 1 και 2 και να τονιστεί το στρατηγικό τέχνασμα του Θεμιστοκλή με το οποίο μπόρεσε να υλοποιήσει το σχέδιό του. <u>Τετράδιο Εργασιών</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 3.</p>
<p>5. Κεφ. 19ο: Η μάχη των Πλαταιών και η ναυμαχία της Μυκάλης (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 3 και 2 και να επιχειρηθεί να αξιολογήσουν οι μαθητές τη σημασία των γεγονότων για τη διαμόρφωση μιας αίσθησης κοινής ταυτότητας του ελληνικού κόσμου ενόψει του «ασιατικού κινδύνου». <u>Τετράδιο Εργασιών</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 3.</p>
<p>● Ο «ΧΡΥΣΟΣ ΑΙΩΝΑΣ» (5ος αιώνας π.Χ.) (5 ώρες)</p>	<p>Η υποενοότητα Ο «ΧΡΥΣΟΣ ΑΙΩΝΑΣ» (5ος αιώνας π.Χ.) προτείνεται να διδαχθεί σε 5 διδακτικές ώρες και να δοθεί έμφαση στην εκδήλωση ανταγωνισμού των πόλεων-κρατών για την επιβολή ηγεμονίας τους στην Ελλάδα, καθώς και στα αποτελέσματα αυτού του ανταγωνισμού. Επιπλέον, στην κατανόηση βασικών εννοιών όπως συμμαχία-ηγεμονία, στα βασικά χαρακτηριστικά της αθηναϊκής δημοκρατίας, το παγκόσμιο χαρακτήρα των έργων τέχνης της εποχής και στη διαχρονική σημασία του ελληνικού πολιτισμού.</p>
<p>6. Κεφ. 20ο: Η Αθήνα γίνεται η πιο ισχυρή δύναμη (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 1 και να τονιστεί η σημασία της εκδήλωσης ανταγωνισμού των ελληνικών πόλεων-κρατών για την επιβολή της ηγεμονίας τους στην Ελλάδα μετά τα μηδικά και τη σύσταση της Αθηναϊκής/Δηλιακής Συμμαχίας. <u>Τετράδιο Εργασιών</u>: Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 και 3.</p>

<p>7. Κεφ. 21ο: Το πολίτευμα και η κοινωνία της Αθήνας στα χρόνια του Περικλή (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστούν τα βασικά χαρακτηριστικά της Αθηναϊκής Δημοκρατίας. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 3, η οποία μπορεί να αποτελέσει και θέμα Σχεδίου Εργασίας.</p>
<p>8. Κεφ. 22ο: Η καθημερινή ζωή και η εκπαίδευση των Αθηναίων (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστούν τα βασικά στοιχεία καθημερινού βίου και πολιτισμού των αρχαίων Αθηναίων. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p>
<p>9. Κεφ. 23ο: Ο «χρυσός αιώνας» της τέχνης (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 1 και να τονιστεί ότι τα έργα αρχιτεκτονικής και γλυπτικής τέχνης του χρυσού αιώνα είναι αποτέλεσμα προηγμένης γνώσης της γεωμετρίας, των κανόνων συμμετρίας καθώς και της ανατομίας. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2.</p>
<p>10. Κεφ. 24ο: Η Αθήνα γίνεται «σχολείο της Ελλάδας» (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστεί η αξία σημαντικών ανθρώπων των γραμμάτων για τους οποίους γίνεται λόγος ακόμη και σήμερα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 και 3.</p>
<p>• ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (4 ώρες)</p>	<p>Η υποεπότητα ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ προτείνεται να διδαχθεί σε 4 διδακτικές ώρες και δοθεί έμφαση στα αίτια και τα αποτελέσματα του πολέμου καθώς και στην κατανόηση των συνεπειών και αποτελεσμάτων του εμφυλίου πολέμου.</p>
<p>11. Κεφ. 25ο: Αιτίες και αφορμές του πολέμου (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 1 και να αναδειχθεί η βασική αιτία του Πελοποννησιακού πολέμου. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 2.</p>
<p>12. Κεφ. 26ο: Οι κυριότερες φάσεις του πολέμου (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 1 και 3 και να τονιστούν με αφορμή τον Πελοποννησιακό πόλεμο οι καταστροφικές</p>

<p>13. Κεφ. 27ο: Η ηγεμονία της Σπάρτης (1 ώρα)</p> <p>14. Κεφ. 28ο: Η Θήβα και η βοιωτική συμμαχία και κεφ. 29ο: Η Ηγεμονία της Θήβας (1 ώρα, περιληπτική προσέγγιση)</p> <p>• Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ (4 ώρες)</p> <p>15. Κεφ. 30ο: Η Μακεδονία, μια νέα ελληνική δύναμη (1 ώρα)</p>	<p>συνέπειες που έχει ένας πόλεμος, ιδίως ένας εμφύλιος πόλεμος. Μπορεί να γίνει και παραλληλισμός με τη σημερινή κατάσταση στη Συρία.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 2.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστούν τα βασικά στοιχεία της ηγεμονίας της Σπάρτης.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Σε αυτή τη διδακτική ώρα προτείνεται τα δύο κεφάλαια να παρουσιαστούν συνοπτικά από τον/την εκπαιδευτικό. Από τα Παραθέματα του 28ου κεφ. να δοθεί έμφαση στο 3ο και από εκείνα του 29ου κεφ. επίσης στο 1ο και στο 2ο. Επιπλέον, να επιχειρηθεί οι μαθητές να συγκρίνουν την Ηγεμονία της Θήβας με αυτήν της Σπάρτης και να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 από το 28ο κεφ. και 1 και 2 από το 29ο αντίστοιχα.</p> <p>Η υποενοότητα Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ προτείνεται να διδαχθεί σε 4 διδακτικές ώρες. Δίνεται έμφαση στη διαπολιτισμική διάσταση της αυτοκρατορίας του Μ. Αλέξανδρου (την τέχνη, τη γλώσσα, τον πολιτισμό, την οικονομία, σε Ευρώπη, Αφρική και Ασία). Οι μαθητές να συγκρίνουν τον τρόπο ζωής (ψυχαγωγία, θρησκεία, αγωγή νέων, θέση της γυναίκας) στις πόλεις της Ανατολής με αυτόν στις πόλεις του ελλαδικού χώρου.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 2 και 3. Το Παράθεμα 3 μπορεί να αξιοποιηθεί και ως θέμα Σχεδίου Εργασίας. Επιπλέον, να τονιστεί η χαρισματική προσωπικότητα του Φιλίππου.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p>
--	--

<p>16. Κεφ. 31ο: Ο Μ. Αλέξανδρος καταλαμβάνει τη Μ. Ασία και την Αίγυπτο (1ώρα)</p> <p>17. Κεφ. 32ο: Η πορεία προς την Ινδία. Το τέλος της εκστρατείας (1 ώρα)</p> <p>18. Κεφ. 33ο: Ο θάνατος του Μ. Αλεξάνδρου (1 ώρα)</p> <p>19. 3ο Επαναληπτικό (2 ώρες)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστούν οι κυριότεροι σταθμοί της εκστρατείας του Μ. Αλεξάνδρου.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση και στα 3 Παραθέματα και να τονιστεί η προσωπικότητα του Μ. Αλεξάνδρου ως ηγέτη αλλά και η σημασία της επέκτασης του ελληνισμού στην Ανατολή, τόσο για τους λαούς της Ανατολής όσο και για τους Έλληνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 2 και 3 και να τονιστεί η συμβολή του Μ. Αλεξάνδρου στην ιστορία, την τέχνη, τη γλώσσα, τον πολιτισμό, την οικονομία στην Ευρώπη, Αφρική και Ασία.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 και 3.</p> <p>Προτείνεται η διάθεση 2 διδακτικών ωρών για Επαναληπτικό στην «εν λόγω» Ενότητα.</p>
<p>4η Ενότητα: Ελληνιστικά Χρόνια (5 διδακτικές ώρες και 1 για Επαναληπτικό)</p>	<p>Η Ενότητα Ελληνιστικά Χρόνια προτείνεται να διδαχθεί σε 6 διδακτικές ώρες, συμπεριλαμβανομένης και 1 ώρας για Επαναληπτικό. Ειδικότερα, είναι εφικτό να συντημηθεί η διδασκαλία των κεφαλαίων 36 και 37 σε 1 διδακτική ώρα λόγω συγγενούς θεματικής. Το κεφ. 35 προτείνεται να μην διδαχθεί. Στην εν λόγω ενότητα προτείνεται να δοθεί έμφαση στη μετακίνηση πληθυσμών, τη διαπολιτισμική διάσταση των ελληνιστικών βασιλείων και να γίνει παραλληλισμός με το σήμερα.</p> <p>Για την επεξεργασία της εν λόγω ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού:</p> <p>→ Στο Λογισμικό Ιστορία Γ-Δ Δημοτικού του πρώην ΠΙ: http://www.pi-schools.gr/software/dimotiko/</p> <p>→ Στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού: http://www.ime.gr/chronos/06/gr/index.html</p>

<p>● ΟΙ ΔΙΑΔΟΧΟΙ ΤΟΥ Μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ (2 ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 34ο: Η αυτοκρατορία του Μ. Αλεξάνδρου χωρίζεται (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 35ο: Ο Πύρρος, ο βασιλιάς της Ηπείρου προτείνεται να μην διδαχθεί.</p> <p>2. Κεφ. 36ο: Η καθημερινή ζωή στα ελληνιστικά χρόνια και κεφ. 37ο: Οι τέχνες και τα γράμματα στα Ελληνιστικά χρόνια (1 ώρα, περιληπτική προσέγγιση)</p> <p>● ΡΩΜΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ (3 ώρες)</p> <p>3. Κεφ. 38ο: Το ρωμαϊκό κράτος (1 ώρα)</p> <p>4. Κεφ. 39ο: Η Καρχηδόνα συγκρούεται με τη Ρώμη (1 ώρα)</p>	<p>→ Στην ιστοσελίδα του Φωτόδεντρου: http://photodentro.edu.gr/, στην ενότητα Ιστορία.</p> <p>Ειδικότερα για κάθε κεφάλαιο προτείνεται:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 1 και 2. Επιπλέον, να τονιστεί η σημασία της διαίρεσης της αυτοκρατορίας του Μ. Αλεξάνδρου σε ελληνιστικά βασίλεια (Αντιγονίδες, Πτολεμαίοι, Σελευκίδες).</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 και 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Σε αυτή τη διδακτική ώρα προτείνεται να παρουσιαστούν και τα δύο κεφάλαια περιληπτικά από τον/την εκπαιδευτικό. Από τα Παραθέματα προτείνεται να δοθεί έμφαση στο 1ο του κεφ. 36 και των δυο Παραθεμάτων του κεφ. 37. Επιπλέον, να τονιστεί η σημασία της μετακίνησης μεγάλου αριθμού Ελλήνων στην Ανατολή, στην ίδρυση εκεί ελληνικών πόλεων και στις σχέσεις τους με το γηγενές πληθυσμιακό στοιχείο.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 2 και 3 από το κεφ. 36.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Παράθεμα 2 και να τονιστεί η κοινωνική και πολιτική οργάνωση της Ρώμης.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία της Εργασίας 3.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα Παραθέματα 2 και 3 και να τονιστεί η σημασία του σχεδίου και της πορείας του Αννίβα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2.</p>
---	---

<p>5. Κεφ. 40ο: Η υποταγή του ελληνικού κόσμου (1 ώρα)</p> <p>6. 4ο Επαναληπτικό (1ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Να τονιστεί η σημασία της δημιουργίας συμπολιτειών (Αιτωλική-Αχαϊκή) ως ύστατη προσπάθεια ένωσης των Ελλήνων σε θρησκευτική-πολιτική κοινότητα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην επεξεργασία των Εργασιών 1 και 2.</p>
<p>5η Ενότητα: Θέματα από την Αρχαία Ιστορία -<u>Προτείνεται να μην διδαχθεί.</u></p>	<p>Τα θέματα της 5ης Ενότητας του σχολικού βιβλίου προτείνεται να μην αποτελέσουν αντικείμενο ξεχωριστών μαθημάτων αλλά ο/η εκπαιδευτικός με βάση τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών να τα αξιοποιήσει σε προηγούμενες σχετικές ενότητες ή στο πλαίσιο σχεδιασμού εκπόνησης Σχεδίων Εργασίας.</p>
<p>6η Ενότητα: Θέματα Τοπικής Ιστορίας -<u>Προτείνεται να μην διδαχθεί.</u></p>	<p>Η 6η Ενότητα Θέματα Τοπικής Ιστορίας του σχολικού βιβλίου προτείνεται να μην αποτελέσει αυτοτελές μάθημα, καθώς η Τοπική Ιστορία αποτελεί αντικείμενο διδασκαλίας καθ' όλη τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς.</p> <p>Επιπροσθέτως, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των μαθητών/τριών και τον τόπο διαμονής τους μπορεί να αξιοποιηθεί διδακτικός χρόνος έως και 5 διδακτικές ώρες δεδομένου ότι ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει επιμέρους θέματα σε ένα πλαίσιο διαθεματικής διδασκαλίας με την εκπόνηση Σχεδίων Εργασίας.</p>
<p>Σύνολο διδακτικών ωρών <u>45.</u> [35 ώρες για τα επιμέρους κεφάλαια + 5 ώρες για τα τέσσερα Επαναληπτικά + 5 ώρες για την Τοπική Ιστορία].</p>	

Ιστορία Ε΄ Τάξη	
Περιεχόμενα	Βιβλίο Μαθητή, Τετράδιο Εργασιών
<p>Ενότητα Α΄: Οι Έλληνες και οι Ρωμαίοι (2 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Οι Ρωμαίοι κυβερνούν τους Έλληνες και κεφ. 3ο: Η ρωμαϊκή αυτοκρατορία, μία υπερδύναμη του αρχαίου κόσμου (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Οι Έλληνες «κατακτούν» τους Ρωμαίους με τον πολιτισμό τους (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 4ο: Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη Προτείνεται να προσεγγιστεί στην νέα Ενότητα Ζ: «Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο» (βλ. Ενότητα Ζ)</p>	<p>Η πρώτη ενότητα προτείνεται να διδαχτεί σε 2 διδακτικές ώρες και να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στο κεφ. 2, που παρουσιάζει και τα πρώτα στοιχεία που οδηγούν στη μετέπειτα δημιουργία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Το κεφ. 1 έχει ήδη διδαχτεί στην τελευταία ενότητα της Ιστορίας της Δ΄ Δημοτικού, το κεφ. 3, θα διδαχτεί σε βάθος στην Ιστορία του Γυμνασίου όπου τα γεγονότα που οδήγησαν στην «κοσμοκρατορία» της Ρώμης αναλύονται διεξοδικά, ενώ το κεφ. 4 θα αποτελέσει ξεχωριστό μέρος ενότητας διδασκαλίας της καθημερινής ζωής στα ρωμαϊκά και βυζαντινά χρόνια.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να αξιοποιηθούν οι πηγές του 1ου κεφ., καθώς και οι πηγές 2 και 4 του 3ου κεφαλαίου, όπου οι μαθητές/τριες μπορούν να αντιληφθούν με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού το μέγεθος και τη δύναμη της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Από το 3ο κεφ. προτείνεται η δραστηριότητα 4. Η Εγνατία οδός μπορεί να γίνει και θέμα διαθεματικού project τοπικής Ιστορίας για τα σχολεία της Βόρειας Ελλάδας την οποία διατρέχει η οδός.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις εικόνες και στα παραθέματα 1, 2 και 3 του 2ου κεφαλαίου, όπου τονίζονται τα κοινά σημεία ελληνικού και ρωμαϊκού πολιτισμού.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην 4η δραστηριότητα, με την οποία οι μαθητές/τριες μπορούν να ανακαλύψουν την ιδιαίτερη όσμωση ελληνικού και ρωμαϊκού πολιτισμού μέσα από τα μνημεία, χρησιμοποιώντας την ανακαλυπτική και δημιουργική μάθηση και τη μέθοδο project.</p>

<p>Ενότητα Β': Η Ρωμαϊκή αυτοκρατορία μεταμορφώνεται (4 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 5ο: Μεγάλες αλλαγές στη διοίκηση της αυτοκρατορίας (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 6ο: Μία νέα πρωτεύουσα, η Κωνσταντινούπολη & Κεφ. 7ο: Η Κωνσταντινούπολη οχυρώνεται και στολίζεται με έργα τέχνης & Κεφ. 10ο: Το παλάτι, ο Ιππόδρομος και οι Δήμοι (2 ώρες)</p>	<p>Η δεύτερη ενότητα προτείνεται να διδαχτεί σε 4 ώρες με ιδιαίτερη έμφαση στα γεγονότα εκείνα που μετασχημάτισαν τη Ρωμαϊκή αυτοκρατορία σε Βυζαντινή με κέντρο την Κωνσταντινούπολη. Στο 5ο κεφάλαιο έμφαση μπορεί να δοθεί στην ανάδειξη του ρόλου του Μεγάλου Κωνσταντίνου και στο διάταγμα των Μεδιολάνων, ενώ τα κεφ. 6, 7 και 10 μπορούν να διδαχτούν μαζί, καθώς αναδεικνύουν τα βασικά χαρακτηριστικά, τον χαρακτήρα και την αναγκαιότητα της νέας πρωτεύουσας.</p> <p>Τα κεφ. 8 και 9 προτείνεται να διδαχτούν μαζί με έμφαση στα γεγονότα και στα χαρακτηριστικά εκείνα που διαμόρφωσαν τελικά τον χριστιανικό χαρακτήρα του ανατολικού ρωμαϊκού κράτους αλλά και συνέβαλαν στην επιβίωσή του και τη μετεξέλιξή του σε αυτό που εκ των υστέρων ονομάστηκε βυζαντινή αυτοκρατορία.</p> <p>Τα κεφ. 11 και 12 προτείνεται να διδαχτούν σε ξεχωριστές ενότητες διδασκαλίας με θέμα: Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο, Η καθημερινή ζωή στη Ρώμη και στο Βυζάντιο.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να αξιοποιηθεί το παράθεμα 1 και να δοθεί έμφαση στα γεγονότα που οδήγησαν στην υπογραφή του διατάγματος των Μεδιολάνων και στην ανάδειξη της μονοκρατορίας του Κωνσταντίνου.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται η 3η δραστηριότητα και κυρίως η 4η, που μπορεί να συνδεθεί με τη διαχρονικότητα του φαινομένου της μετακίνησης των πληθυσμών και το σύγχρονο προσφυγικό ζήτημα.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Στα κεφ. 6, 7, 10 προτείνεται η αξιοποίηση των εικόνων- πηγών και ιδιαίτερα των 1, 4 από το κεφ. 6, των 1, 3 από το κεφ. 7 και των 1, 2, 4.α από το κεφ. 10 σε συνδυασμό και αντιπαράθεση με σύγχρονες φωτογραφίες της Κωνσταντινούπολης. Από τα παραθέματα- κείμενα προτείνονται το 3ο από το κεφ. 6, το 2ο και το 4ο από το κεφ. 7 και το</p>

<p>3. Κεφ. 8ο: Ο Χριστιανισμός γίνεται επίσημη θρησκεία & Κεφ. 9ο: Η Αυτοκρατορία χωρίζεται σε Ανατολική και Δυτική (1 ώρα)</p> <p>Τα Κεφ. 11ο: Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο & Κεφ. 12ο: Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο προτείνεται να διδαχτούν στην Ενότητα Ζ: «Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο»</p>	<p>4ο από το κεφ. 10, που παρουσιάζουν την εικόνα της νέας πρωτεύουσας και μπορούν να συγκριθούν με σύγχρονες φωτογραφίες της Κωνσταντινούπολης.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Από το κεφ. 6 προτείνεται η εργασία 5 που προωθεί την ενεργητική και συμμετοχική μάθηση. Από το κεφ. 7 προτείνονται οι δραστηριότητες 1 και 3 σε συνδυασμό με αξίες της σημερινής εποχής όπως η ανεκτικότητα στις διαφορετικές θρησκείες αλλά και το σύγχρονο φαινόμενο των μετακινήσεων των πληθυσμών.</p> <p>Από το κεφ. 10 προτείνονται: η εργασία 2, που μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της τοπικής ιστορίας, η εργασία 3, που αναδεικνύει τη σύνδεση παρόντος και παρελθόντος ως προς την καθημερινή ζωή και η εργασία 4, που μπορεί να αποτελέσει αφορμή για εργασία- project σχετικά με τα διάφορα ελληνικά έργα τέχνης τα οποία βρίσκονται μακριά από τον τόπο τους.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u></p> <p>Προτείνονται τα παραθέματα που τονίζουν την αξία της ανεξιθρησκίας (παραθέμα 4α από το κεφ. 8) και τον ελληνικό χαρακτήρα του βυζαντινού κράτους (παραθέμα 5 από το κεφ. 9).</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Προτείνονται από το κεφ. 8 οι εργασίες-δραστηριότητες 1 και 4, που αναπτύσσουν την κριτική σκέψη και προβληματίζουν τους/τις μαθητές/τριες σχετικά με το ζήτημα της ανεξιθρησκίας. Από το κεφ.9 προτείνεται η εργασία δραστηριότητα 2, που μπορεί να συνδυαστεί με το μάθημα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.</p>
--	---

<p>Επανάληψη (1 ώρα)</p>	
<p>Ενότητα Γ: Το Βυζαντινό κράτος, μια δύναμη που συνεχώς μεγαλώνει (3 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 13ο: Ο Ιουστινιανός μεταρρυθμίζει τη διοίκηση και τη νομοθεσία (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 14ο: Οι Δήμοι αναστατώνουν την πρωτεύουσα με τη “στάση του Νίκα”. (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 15ο: Η Αγία Σοφία, ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής, προτείνεται να διδαχτεί σε στην Ενότητα Ζ: «Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο».</p> <p>3. Κεφ. 16ο: Το βυζαντινό κράτος μεγαλώνει και φτάνει στα παλιά σύνορα της αυτοκρατορίας. (1 ώρα)</p>	<p>Η 3η ενότητα προτείνεται να διδαχτεί σε 3 ώρες με ιδιαίτερη έμφαση στις μεταρρυθμίσεις του Ιουστινιανού, το σημαντικό ιστορικό γεγονός της στάσης του Νίκα και τα ουσιαστικά (θετικά ή αρνητικά) αποτελέσματα της εκστρατείας του Ιουστινιανού.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στα παραθέματα 4 και 6 του βιβλίου, που φωτίζουν μια διαφορετική διάσταση της προσωπικότητας του Ιουστινιανού.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται οι δραστηριότητες εργασίες 2 και 3 που καλλιεργούν την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών και μπορούν να λάβουν και τη μορφή project με θέμα τη σκιαγράφιση της προσωπικότητας του αυτοκράτορα.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή.</u> Προτείνεται η χρήση του παραθέματος 2 και της συνοδευτικής ερώτησης κρίσεως, ώστε οι μαθητές/τριες να σκιαγραφήσουν την προσωπικότητα της Θεοδώρας και τον ρόλο της στη βασιλεία του Ιουστινιανού.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών.</u> Προτείνεται η εργασία δραστηριότητα 1.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί η έμφαση στην κριτική θεώρηση της εκστρατείας του Ιουστινιανού και στις συνέπειές της, θετικές και αρνητικές. Για τον σκοπό αυτό χρήσιμοι είναι οι χάρτες- παραθέματα 2 και 3 καθώς και το κείμενο παράθεμα 4.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται οι δραστηριότητες- εργασίες 3 και 4,</p>

	<p>που αφορούν ανάλυση κειμένου και δίνουν τη δυνατότητα εξαγωγής βαθύτερων συμπερασμάτων για την εκστρατεία του Ιουστινιανού από τους/τις μαθητές/τριες.</p>
<p>Επανάληψη (1 ώρα)</p>	
<p>Ενότητα Δ: Το Βυζαντινό κράτος και οι γειτονικοί λαοί (4 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 17^ο: Οι «γείτονες» των Βυζαντινών & κεφ. 18^ο: Πέρσες και Άβαροι συμμαχούν εναντίον του Βυζαντίου (1 ώρα)</p>	<p>Η 4η ενότητα προτείνεται να διδαχτεί σε 4 ώρες. Στην 4η ενότητα προτείνεται το κεφ. 17 να μη διδαχτεί ξεχωριστά αλλά περιληπτικά, ως εισαγωγή στα επόμενα και σε συνδυασμό με το κεφ. 18 ώστε οι μαθητές/τριες να γνωρίσουν τους λαούς με τους οποίους έρχεται σε επαφή το Βυζάντιο σε αυτή την ενότητα. Στο κεφ. 18, στο οποίο παρατίθεται πληθώρα ιστορικών γεγονότων, προτείνεται να δοθεί έμφαση στις ενέργειες του Ηρακλείου που οδήγησαν στη νίκη των Βυζαντινών απέναντι σε Πέρσες και Αβάρους. Τα κεφ. 21- 22 επίσης προτείνεται να διδαχτούν μαζί με έμφαση κυρίως στις πολιτισμικές και θρησκευτικές στενές σχέσεις των σλαβικών φύλων με το Βυζαντινό κράτος.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Στο 17ο κεφάλαιο προτείνεται να γίνει αναφορά στο παράθεμα 3 και το μάθημα να διδαχτεί μαζί με το 18ο με έμφαση στις ενέργειες του Ηράκλειου που οδήγησαν στη νίκη των Βυζαντινών επί του συνασπισμού Αβάρων- Περσών. Στο 18ο μάθημα τα παραθέματα 5 και 6 λειτουργούν συμπληρωματικά στο 17ο κεφάλαιο.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών.</u> Από το 17ο κεφ. προτείνεται η δραστηριότητα-εργασία 4, που δίνει τη δυνατότητα στους/στις μαθητές/τριες να λειτουργήσουν συναισθητικά τόσο ως προς τους πολιορκημένους όσο και ως προς τους επιτιθέμενους μιας πολιορκίας της εποχής. Η εργασία μπορεί να συνδεθεί και με την τοπική Ιστορία, με κάποια τοπική, θρυλική πολιορκία της πόλης των μαθητών/τριών. Από τις δραστηριότητες-εργασίες του κεφ. 18 προτείνονται η 2η, που ενισχύει τη θρησκευτική ενσυναίσθηση και η 3η, όπου οι μαθητές/τριες αναλύουν και συγκρίνουν την ποιητική δημιουργία</p>

<p>2. Κεφ. 19ο: Οι Βυζαντινοί και οι Άραβες (1 ώρα)</p>	<p>με τα ιστορικά γεγονότα.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Το 19ο κεφ. μάθημα προτείνεται να διδαχτεί με έμφαση στις πολιτισμικές σχέσεις των Αράβων με τους Βυζαντινούς. Μπορεί να αξιοποιηθεί το παράθεμα 6, όπου οι μαθητές/τριες μπορούν να αναζητήσουν και στοιχεία για τον σύγχρονο αραβικό πολιτισμό και τη σχέση του με τον ελληνικό.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται, η δραστηριότητα 2, που δίνει την ευκαιρία οι μαθητές/τριες να συζητήσουν για τη χρήση των όπλων τότε και σήμερα, η εργασία 5 που αφορά τη συνεργασία και την αλληλεπίδραση μεταξύ των λαών έστω και μετά από πολεμικές συγκρούσεις και κυρίως η δραστηριότητα 6 που μπορεί να αξιοποιηθεί για σύγκριση με τη σημερινή κατάσταση των προσφύγων και των αμάχων.</p>
<p>3. Κεφ. 20ο: Η φύλαξη των ανατολικών συνόρων και οι Ακρίτες (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Στο 20ο κεφ. ο ρόλος των Ακριτών μπορεί να διερευνηθεί μέσα από τα δημοτικά τραγούδια, τους θρύλους και τα παραμύθια που σχετίζονται με τους Ακρίτες στα παραθέματα 2, 3 και 4.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται οι δραστηριότητες- Εργασίες 2 και 4, (στη 2 συσχετίζονται οι βυζαντινοί ακρίτες με την αρχαία Ιστορία, ενώ η 4 μπορεί να γίνει αφόρμηση για πολιτιστικό project).</p>
<p>4. Κεφ. 21ο: Το Βυζάντιο εκχριστιανίζει τους Σλάβους & Κεφ. 22ο: Φιλικές σχέσεις και συγκρούσεις με τους Βουλγάρους και τους Ρώσους (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο μαθητή:</u> Τα δύο κεφάλαια μπορούν να διδαχτούν μαζί με έμφαση στους πολιτιστικούς και θρησκευτικούς δεσμούς που διατηρούν οι σλαβικοί λαοί με το Βυζάντιο. Από το κεφ. 21 μπορεί να αξιοποιηθεί/ούν κάποιο/α από τα τρία παραθέματα, που τονίζουν το σημαντικό πολιτιστικό και θρησκευτικό έργο των ιεραποστόλων Κυρίλλου και Μεθοδίου. Από το κεφ. 22 μπορεί να αξιοποιηθεί/ούν κάποιο/α από τα παραθέματα 2, 5 και 6 που αναδεικνύουν τους πολιτισμικούς και θρησκευτικούς δεσμούς των σλαβικών λαών με το Βυζάντιο.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p>

	<p>Από το κεφ. 21 προτείνονται οι δραστηριότητες 1 και 2 που τονίζουν και αναδεικνύουν το πολιτισμικό έργο του Κυρίλλου και του Μεθοδίου, ενώ από το κεφ. 22 προτείνονται οι δραστηριότητες- εργασίες 2 και 4 που αναδεικνύουν τις πολιτισμικές αναφορές των σλαβικών λαών στο Βυζάντιο και τη σημασία τους.</p>
<p>Επανάληψη (1 ώρα)</p>	
<p>Ενότητα Ε' Η μεγάλη ακμή του βυζαντινού κράτους (3 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 24ο: Η κρίση της Εικονομαχίας διχάζει τους Βυζαντινούς (1 ώρα)</p>	<p>Στην 5^η ενότητα προτείνεται το 25^ο και το 38^ο κεφ. να διδαχτούν μαζί σε μία (1) διδακτική ώρα, καθώς στις σημαντικές παραμέτρους που οδηγούν στην ακμή της αυτοκρατορίας, εντάσσονται τόσο οι μεταρρυθμίσεις που εισήγαγαν οι Μακεδόνες αυτοκράτορες, όσο και η διπλωματία. Τα παραπάνω κεφάλαια θα συνδεθούν και με το κεφ. 23, στο οποίο προτείνεται να δοθεί έμφαση στα μέτρα (νομοθετικά- οικονομικά- διοικητικά- πολιτικά- στρατιωτικά) που έλαβαν οι δύο δυναστείες και ενίσχυσαν την αυτοκρατορία. Το 24ο κεφ. προτείνεται να διδαχτεί ξεχωριστά, καθώς δίχασε το λαό και δημιούργησε προβλήματα στην ανοδική πορεία της αυτοκρατορίας, γι' αυτό και προτείνεται να προηγηθεί των υπόλοιπων κεφαλαίων (23, 25 και 38), ώστε να μη διασπαστεί η νοηματική ενότητά τους. Το κεφ. 26 προτείνεται να διδαχτεί στην ενότητα Ζ, που αφορά συνολικά την Παιδεία και τον πολιτισμό στο Βυζάντιο. Το κεφ. 27 προτείνεται και αυτό να διδαχτεί σε ξεχωριστή ενότητα με θεματική την καθημερινή ζωή στη Ρώμη και στο Βυζάντιο.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Στο κεφ. 24 προτείνεται να δοθεί έμφαση στις πολιτικές, οικονομικές, κοινωνικές συνέπειες της θρησκευτικής διαμάχης και στον χειρισμό της από την πολιτική ηγεσία. Προτείνεται να δοθεί έμφαση και στην πολιτική διάσταση της διαμάχης και στις συνέπειές της με τη χρήση κάποιων από τις πηγές των πηγών 1 ως 6 με τις όποιες συνέπειες της. Οι μαθητές/τριες μπορούν να συγκρίνουν τις καταστάσεις που υπήρχαν εκείνη την περίοδο το γεγονός με παρόμοιες που παρατηρήθηκαν σε άλλες διαμάχες του παρελθόντος αλλά και του παρόντος.</p>

<p>2. Κεφ. 23ο: Η νομοθεσία και η διοίκηση εκσυγχρονίζονται (1 ώρα)</p>	<p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνονται οι δραστηριότητες-εργασίες 1 και 3 που καλλιεργούν την κριτική σκέψη των μαθητών/τριών σχετικά με τα φαινόμενα του θρησκευτικού φανατισμού, της μισαλλοδοξίας και των συνεπειών τους σε όλα τα επίπεδα της κοινωνικής και πολιτικής ζωής.</p> <p><u>Α. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση συγκριτικά και αθροιστικά στα γενικότερα μέτρα που έλαβαν οι δύο δυναστείες (Ισαυροι και Μακεδόνες αυτοκράτορες), τα οποία και οδήγησαν στη «χρυσή εποχή του Βυζαντίου». Τα παραθέματα πηγές που βοηθούν σε αυτή την κατεύθυνση είναι τα 2, 3, 5 από το 23ο κεφ.</p> <p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u> Από τις εργασίες του κεφ. 23 προτείνονται οι 1, 2 και 3 που ενισχύουν την κριτική σκέψη των μαθητών και που μπορούν να ενταχτούν σε ένα μεγαλύτερο project ή δραστηριότητα σύγκρισης των μέτρων και του πολιτικού συστήματος των Ισαύρων με άλλα πιο παλιά αλλά και σύγχρονα.</p>
<p>3. Κεφ. 25ο: Το Βυζάντιο φτάνει στο απόγειο της ακμής του & Κεφ. 38ο: Η διπλωματία των Βυζαντινών (1 ώρα)</p>	<p><u>Α. Βιβλίο Μαθητή</u> Προτείνεται να αξιοποιηθούν οι πηγές- παραθέματα 2, 4 του κεφ. 25 και 2, 3, 4 του κεφ. 38 για να διερευνηθούν οι ενέργειες εκείνες της Μακεδονικής δυναστείας που οδήγησαν το Βυζάντιο στο απόγειο της ακμής του. Οι μαθητές/τριες μέσω αυτών μπορούν να κάνουν συγκρίσεις με τα μέτρα που έλαβαν ηγέτες σε άλλες ιστορικές περιόδους, ακόμη και στη σύγχρονη εποχή.</p> <p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u> Από τις εργασίες του κεφ. 25 προτείνονται οι δραστηριότητες 2 και 3, που δίνουν την ευκαιρία για την πραγματοποίηση ενός διαθεματικού project (Ιστορία και Κοινωνική & Πολιτική Αγωγή), στο οποίο οι μαθητές/τριες θα προβληματισθούν τόσο για την πολιτική κατάσταση της τότε εποχής όσο και για τη σημερινή σχετικά με τις έννοιες της ισονομίας, της ισοπολιτείας και της δικαιοσύνης. Από το κεφ. 38 προτείνεται η εργασία 2.</p>

<p>Το Κεφ. 26: Η ανάπτυξη των γραμμάτων και η μελέτη των αρχαίων Ελλήνων κλασικών προτείνεται να διδαχτεί στην Ενότητα Ζ: «Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο».</p> <p>Το κεφ. 27: Η καθημερινή ζωή στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων, προτείνεται να διδαχτεί σε ξεχωριστή ενότητα με θεματική την καθημερινή ζωή στη Ρώμη και στο Βυζάντιο.</p>	
<p>Ενότητα ΣΤ': Το Βυζάντιο παρακμάζει και υποκύπτει σε κατακτητές (6 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 28ο: Το κράτος αντιμετωπίζει μεγάλα εσωτερικά προβλήματα & Κεφ.: 29ο: Νέοι εχθροί εμφανίζονται και αποσπούν εδάφη από την αυτοκρατορία (1 ώρα)</p>	<p>Στην 6η ενότητα προτείνεται να δοθεί έμφαση στα γεγονότα και στις αιτίες που οδήγησαν στη σταδιακή παρακμή και κατάκτηση της αυτοκρατορίας τόσο από τους Σταυροφόρους όσο και τελικά από τους Τούρκους. Τα κεφ. 28 και 29 μπορούν να διδαχτούν μαζί με την έννοια ότι τα εσωτερικά προβλήματα (κεφ. 28) οδήγησαν στην απόσπαση εδαφών με κορύφωση την ήττα στη μάχη του Ματζικέρτ, σημείο καθοριστικό για την αποδυνάμωση της αυτοκρατορίας, στην οποία και προτείνεται να δοθεί έμφαση στο κεφ. 29. Τα κεφ.30β και 32 προτείνεται να ενταχθούν και να αξιοποιηθούν στην ενότητα της Τοπικής Ιστορίας. Τα κεφ. 35 και 36 προτείνεται να διδαχτούν μαζί σε ένα ενιαίο δίωρο, με έμφαση κυρίως στις ενέργειες πολιορκημένων και πολιορκητών, που τελικά οδήγησαν στην πτώση της Πόλης.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u></p> <p>Στο κεφ. 28 έμφαση προτείνεται να δοθεί στις αιτίες παρακμής της αυτοκρατορίας που οδήγησαν (στο κεφ. 29) στην ήττα της μάχης του Ματζικέρτ, κομβικό σημείο για την εξάπλωση των Τούρκων στην Ανατολία. Στο κεφ. 29 έμφαση προτείνεται να δοθεί στα αίτια και στα αποτελέσματά της ήττας στο Ματζικέρτ τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα (οικονομία, πολιτική, διοίκηση). Από τα παραθέματα του κεφ. 28 προτείνεται η χρήση του 4ου (που αναφέρεται στην εργασία 2 του τετραδίου Εργασιών) και η εικόνα 4α, που αναφέρεται στην εργασία 3 του Τετραδίου Εργασιών. Από το κεφ. 29 τα παραθέματα 4, 5 και 6 μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε δραστηριότητες-</p>

<p>2. Κεφ. 30α Η τέταρτη σταυροφορία και η άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Φράγκους (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 30β: Τα ελληνικά κράτη μετά την Άλωση της Πόλης προτείνεται να διδαχτεί στην Ενότητα «Τοπική Ιστορία»</p> <p>3. Κεφ. 31ο: Η ανάκτηση της Πόλης από</p>	<p>εργασίες που προτείνονται στο Τετράδιο Εργασιών.</p> <p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Από το κεφ. 28 προτείνονται οι δραστηριότητες-εργασίες 2 και 3 που καλλιεργούν την κριτική ιστορική σκέψη και ενσυναίσθηση των μαθητών σχετικά με την κοινωνική κατάσταση της εποχής που σταδιακά οδήγησε στην πτώση της αυτοκρατορίας. Από το κεφ. 29 προτείνονται οι εργασίες 2, που οι μαθητές/τριες αναλύουν την πηγή- παράθεμα 5 και λειτουργούν συναισθητικά απέναντι στον Ρωμανό και στον Αλπ Αρσλάν, η εργασία 3 που μπορεί να γίνει και θέμα project σύνδεσης της Ιστορίας με την ποίηση, η εργασία 4 που μπορεί να χρησιμοποιηθεί και σε project με θέμα τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία και τέλος η εργασία 5, όπου οι μαθητές/τριες μέσω της ανάλυσης κειμένου μπορούν να εξάγουν συμπεράσματα για το σχίσμα των Εκκλησιών.</p> <p><u>Α. Βιβλίο μαθητή</u></p> <p>Προτείνεται στο κεφ. 30α να δοθεί έμφαση στα γεγονότα και στις σκοπιμότητες που οδήγησαν στην 4η σταυροφορία καθώς και στις αρνητικές της συνέπειες τόσο για την αυτοκρατορία όσο και για τις σχέσεις Δυτικής και Ανατολικής Εκκλησίας. Προτείνεται να γίνει αναφορά στα ελληνικά κράτη που δημιουργήθηκαν και η σύνδεσή τους με project και δραστηριότητες που συνδέονται με την Τοπική Ιστορία. Προτείνεται η αξιοποίηση των παραθεμάτων 3,4,5 από το κεφ. 30α καθώς και οι εικόνες από το κεφ. 30β σε συνδυασμό με τις δραστηριότητες του τετραδίου εργασιών.</p> <p><u>Β. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Προτείνεται η αξιοποίηση της εργασίας-δραστηριότητας 2 για την καλλιέργεια της κριτικής ιστορικής σκέψης των μαθητών/τριών και η εργασία- δραστηριότητα 5 που μπορεί να ενταχτεί στα πλαίσια της Τοπικής Ιστορίας.</p> <p><u>Α. Βιβλίο Μαθητή</u></p>
--	--

<p>τον Μιχαήλ Η΄ Παλαιολόγο (1 ώρα)</p> <p>Το Κεφ. 32: Η Θεσσαλονίκη γνωρίζει μεγάλη ακμή, προτείνεται να διδαχτεί στην Ενότητα: Τοπική Ιστορία</p> <p>4. Κεφ. 33ο: Οι Οθωμανοί Τούρκοι κατακτούν βυζαντινά εδάφη (1 ώρα)</p> <p>5. Κεφ. 34ο: Ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος προσπαθεί να σώσει την πρωτεύουσα (1 ώρα)</p>	<p>Προτείνεται η αξιοποίηση των πηγών- παραθεμάτων 3, 4, 5 και η έμφαση στα γεγονότα που οδήγησαν στην ανάκτηση της Πόλης και στις συνέπειές της.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Προτείνονται οι δραστηριότητες 1 (που παρωθεί τους/τις μαθητές/τριες στη συνειδητοποίηση της κατάστασης του κράτους μετά την επανάκτηση), και 5, που αξιοποιεί κείμενα- πηγές τα οποία συνδέει με θρύλους και παραδόσεις, ενώ μπορεί και να γίνει αφόρμηση ανάλογου project.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u></p> <p>Προτείνεται να δοθεί έμφαση στις αιτίες της γρήγορης επέκτασης των Οθωμανών, στα αποτελέσματα της σύγκρουσης Μογγόλων - Οθωμανών και στη σταδιακή απομόνωση και συρρίκνωση του βυζαντινού κράτους. Τα παραθέματα 5 και 6 προτείνεται να χρησιμοποιηθούν για τη συνειδητοποίηση της κατάστασης της Πόλης, ενώ το παράθεμα 2 για τη μαχητικότητα και τη σύνθεση του Οθωμανικού στρατού.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u></p> <p>Προτείνονται η εργασία 1 (για να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τη δυσχερή θέση της Πόλης) και η εργασία 2 (παραλληλίζοντας με την κατάσταση των κατακτημένων και των θυμάτων πολέμου και στη σημερινή εποχή).</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή.</u></p> <p>Προτείνεται η έμφαση στις ενέργειες και στις δυσκολίες που συνάντησε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος στην προσπάθειά του να σώσει την Πόλη. Οι μαθητές/τριες μπορούν να κρίνουν τις ενέργειες του αυτοκράτορα αξιοποιώντας τις πηγές- παραθέματα 4 και 5, ώστε να συνειδητοποιήσουν την κατάσταση που συνάντησε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος στην Πόλη.</p>
---	---

6. Κεφ. 35ο: Οι Τούρκοι πολιορκούν την Κωνσταντινούπολη & Κεφ. 36°: Η Άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους (1 ώρα)

B. Τετράδιο εργασιών.

Προτείνονται οι εργασίες 1, 2 και 5 που μπορούν να χρησιμοποιηθούν συνδυαστικά από τους/τις μαθητές/τριες, για να αποδώσουν την κατάσταση της Πόλης και τις ενέργειες που έκανε ο αυτοκράτορας για να αντιμετωπίσει όλες τις προκλήσεις.

A. Βιβλίο Μαθητή

Προτείνεται να διδαχτούν τα κεφάλαια μαζί και να δοθεί έμφαση στις ενέργειες και αντενέργειες αμυνόμενων και επιτιθέμενων που τελικά οδήγησαν στην πτώση της Πόλης στους Τούρκους. Έμφαση μπορεί να δοθεί και στην ψυχολογία και το ηθικό των συμμετεχόντων μετά από κάθε ενέργεια και στον ρόλο της στην έκβαση της πολιορκίας. Έμφαση επίσης προτείνεται να δοθεί και στα μακροχρόνια αποτελέσματα της πτώσης της Πόλης στη διαμόρφωση και παγίωση της Οθωμανικής αυτοκρατορίας αλλά και στη διαμόρφωση της Ελληνικής και Τουρκικής εθνικής συνείδησης. Αφορμή για ανάλυση αλλά και για διαθεματικό project μπορούν να αποτελέσουν και οι μύθοι, οι θρύλοι και οι παραδόσεις που συνοδεύουν την πτώση της Πόλης τόσο από την πλευρά των Ελλήνων όσο και από των Τούρκων, και πώς αυτές διαμόρφωσαν ή διαμορφώνουν και επηρεάζουν ακόμη την εθνική συνείδηση αλλά και τις αντιλήψεις καθενός από τους δύο λαούς για τον άλλο. Μέσα από παιχνίδια ρόλων και δραματοποίηση οι μαθητές/τριες μπορούν να αξιοποιήσουν τα παραθέματα- πηγές 3, 5 του κεφ. 35 και 4, 5, 6 του κεφ. 36. Οι φωτογραφίες- πηγές 6 (κεφ. 35) και 1,3,5 μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάλυση της πολιορκίας σε συνδυασμό με διαδραστικό υλικό, βίντεο και χάρτες από το διαδίκτυο.

B. Τετράδιο Εργασιών

Από τις εργασίες- δραστηριότητες του κεφ. 35 προτείνεται η 5, όπου οι μαθητές/τριες αναδιηγούνται την πολιορκία μέσα από τα μάτια ενός σύγχρονου ανταποκριτή. Από το κεφ. 36 προτείνονται οι εργασίες 2 και 5, που μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για ομαδικά project με θέμα τη λαϊκή αφήγηση, τους μύθους, τους θρύλους και

	τις παραδόσεις σχετικά με την πτώση της Πόλης.
Επανάληψη (1 ώρα)	
<p>Ενότητα Ζ: Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο (10 διδακτικές ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 12ο Η εκπαίδευση στο Βυζάντιο (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 41ο Η Παιδεία στο Βυζάντιο (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 26ο. Η ανάπτυξη των γραμμάτων και η μελέτη των αρχαίων ελλήνων κλασικών (1 ώρα)</p> <p>4. Κεφ. 42ο: Η γλώσσα των Βυζαντινών (1 ώρα)</p>	<p>Προτείνεται η δημιουργία μίας νέας Ενότητας, με τον τίτλο: Παιδεία και Πολιτισμός στο Βυζάντιο, στην οποία θα ανήκουν τα κεφ. 12, 41, 26, 42, 40, 15, και 39, τα οποία αναφέρονται σε θέματα αγωγής και εκπαίδευσης, στη Βυζαντινή τέχνη, στη θέση της γυναίκας στην κοινωνία.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες, μελετώντας τα κεφ. 12, 41, 26 και τις πηγές (5 και 7 του κεφ. 12), (3 και 5 του κεφ. 41), (3 και 4 του κεφ. 26), μπορούν να διαμορφώσουν μια συνολική εικόνα για την παιδεία στο Βυζάντιο από τα πρώτα χρόνια μέχρι και μετά την Άλωση. Μπορούν να εργαστούν για το project σε ομάδες και να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους στην ολομέλεια του τμήματος .</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών.</u> Οι μαθητές/τριες στην προσπάθειά τους να μελετήσουν διαχρονικά την παιδεία στο Βυζάντιο προτείνεται να αξιοποιήσουν τις εργασίες 3 και 4 του κεφ.12, 2 του κεφ. 41, 1 του κεφ.26, που μπορούν να ενταχτούν στην έρευνά τους.</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες προτείνεται να μελετήσουν χωρισμένοι/ες σε ομάδες τις πληροφορίες του μαθήματος και ν' αναζητήσουν λέξεις, εκφράσεις, ποιήματα, παροιμίες και άλλα στοιχεία της σύγχρονης ελληνικής γλώσσας που προέρχονται ή που έχουν αναφορά στη γλώσσα που χρησιμοποιούσαν οι Βυζαντινοί.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών.</u> Οι μαθητές/τριες στην έρευνά τους για τη σύγκριση της σύγχρονης νεοελληνικής γλώσσας με τη Βυζαντινή προτείνεται να αξιοποιήσουν την</p>

<p>5. Κεφ. 40ο: Η βυζαντινή τέχνη & Κεφ. 15ο: Η Αγία Σοφία, ένα αριστούργημα της αρχιτεκτονικής. (2 ώρες)</p>	<p>εργασίες 2 και 4(κεφ. 42).</p> <p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες προτείνεται να ερευνήσουν χωρισμένοι/ες σε ομάδες ως μία ενότητα τη βυζαντινή τέχνη και τις μορφές έκφρασής της, μελετώντας τις πληροφορίες και τις πηγές των κεφ. 40 και 15 και ιδιαίτερα τις πηγές 1-6 του κεφ. 40 και 2-3 του κεφ. 15. Μπορούν επίσης να συμπεριλάβουν και εξωτερικές πηγές (εικονική περιήγηση στην Αγία Σοφία, βίντεο, εικόνες, ψηφιδωτά) και να παρουσιάσουν στην ολομέλεια του τμήματος την εξέλιξη της βυζαντινής τέχνης με αποκορύφωμα την Αγία Σοφία και τα ψηφιδωτά στις βυζαντινές εκκλησίες στη Ραβέννα της Ιταλίας (π.χ. Άγιος Απολλινάριος).</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Οι μαθητές/τριες προτείνεται στην έρευνά τους σχετικά με τη βυζαντινή τέχνη ν' αξιοποιήσουν τις εργασίες 5 από το κεφ. 40 και 2 από το κεφ. 15. Η έρευνά τους αυτή μπορεί να συνδυαστεί και με την τοπική Ιστορία.</p>
<p>6. Κεφ. 39ο: Η γυναίκα στη βυζαντινή κοινωνία (1 ώρα)</p>	<p><u>A. Βιβλίο μαθητή</u> Στο μάθημα προτείνεται οι μαθητές/τριες να μελετήσουν χωρισμένοι/ες σε ομάδες και να παρουσιάσουν τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Με την εργασία 4 οι μαθητές/τριες προτείνεται να συγκρίνουν τη θέση της γυναίκας στη βυζαντινή κοινωνία με τη σημερινή περίοδο.</p>
<p>Η καθημερινή ζωή στη Ρώμη και στο Βυζάντιο Κεφ. 4ο: Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη, Κεφ. 11ο: Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο & Κεφ. 27ο: Η καθημερινή ζωή στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων (3 ώρες)</p>	<p>Προτείνεται οι μαθητές/τριες να ερευνήσουν ως μία ενότητα τα κεφ. 4, 11 και 27, τα οποία αναδεικνύουν πτυχές της καθημερινής ζωής στην εποχή των ρωμαϊκών και των βυζαντινών χρόνων. Η καθημερινή ζωή αποτελεί μία σημαντική πτυχή στη μοντέρνα θεώρηση της Ιστορίας, η οποία δεν εξαντλείται στην εξιστόρηση των μεγάλων ιστορικών γεγονότων ή προσωπικοτήτων αλλά απεναντίας εστιάζει και στα «ασήμαντα» γεγονότα της καθημερινότητας των απλών ανθρώπων, στις επιθυμίες και στους φόβους τους, στις</p>

<p>7. Κεφ. 4ο: Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη, Κεφ. 11ο: Η καθημερινή ζωή στο Βυζάντιο & Κεφ. 27ο: Η καθημερινή ζωή στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων. (3 ώρες)</p>	<p>αναγκαιότητες της καθημερινής ζωής, κλπ. Οι μαθητές/τριες να μελετήσουν διαχρονικά την καθημερινή ζωή των κατοίκων της ρωμαϊκής και βυζαντινής κοινωνίας. Οι θεματικές μπορούν να ποικίλουν: διατροφή, επαγγέλματα, διασκέδαση, θέση της γυναίκας ή των παιδιών, συνθήκες ζωής των ισχυρών και των αδύναμων.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες μπορούν να αξιοποιήσουν τις πηγές/ παραθέματα 1 - 5.3 του κεφ. 4, ώστε σε συνδυασμό με τις πληροφορίες του μαθήματος να ανασυνθέσουν την καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη. Το ίδιο μπορούν να κάνουν και στο κεφ. 11, με τη βοήθεια των πληροφοριών και των πηγών 1 - 3, και στη συνέχεια να συγκρίνουν την καθημερινή ζωή στην αρχαία Ρώμη και στην πρωτεύουσα του Βυζαντίου. Η προσέγγιση αυτή μπορεί να συνεχιστεί και στο κεφ. 27. Τα συμπεράσματα των προηγούμενων μαθημάτων προτείνεται να συγκριθούν με αυτά του μαθήματος της ζωής στα χρόνια των Ισαύρων και των Μακεδόνων και να αξιοποιηθούν οι πηγές 1,2,3 για να γίνει αντιληπτή η ιστορική συνέχεια της καθημερινότητας των ανθρώπων.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Προτείνεται η εργασία- δραστηριότητα 4 του κεφ. 4, και η 2 από το κεφ. 11, ενώ από το κεφ. 27 η 2, ώστε οι μαθητές/τριες να συγκρίνουν την καθημερινή ζωή τότε και σήμερα. Οι εργασίες 3 και 4 του κεφ. 27 μπορούν να αξιοποιηθούν σε project τοπικής Ιστορίας.</p>
<p>Επανάληψη (1 ώρα)</p>	
<p>Ενότητα Η: Θέματα Τοπικής Ιστορίας στο Βυζάντιο (5 διδακτικές ώρες)</p>	<p>Στην εποχή της μετανεωτερικότητας η Τοπική Ιστορία παίζει καθοριστικό ρόλο στον εμπλουτισμό σημαντικών διεργασιών για το παιδί, όπως η δημιουργία μίας ισχυρής ταυτότητας που θα βασίζεται στους πυλώνες του τοπικού και του παγκόσμιου στοιχείου, του εθνικού και του υπερεθνικού. Η προσέγγισή της μπορεί να γίνει διαθεματικά με τη μέθοδο project.</p> <p>Προτείνεται κάποιο/α (ανάλογα με την περιοχή του σχολείου ή τις περιοχές καταγωγής των μελών του</p>

<p>Κεφ. 30β: Τα ελληνικά κράτη μετά την Άλωση της Πόλης και /ή Κεφ. 32: Η Θεσσαλονίκη γνωρίζει μεγάλη ακμή και/ή Κεφ. 37: Η βυζαντινή Κύπρος (3 διδακτικές ώρες)</p> <p>Βυζαντινά μνημεία της περιοχής (2 διδακτικές ώρες)</p>	<p>τμήματος) από τα κεφ. 30β, 32, 37 να αξιοποιηθεί/ούν ως αφετηρία για ένα project τοπικής Ιστορίας, που μπορεί να αφορά κάποιο από τα ελληνικά κράτη που δημιουργήθηκαν μετά την Άλωση της Πόλης από τους σταυροφόρους, τη Θεσσαλονίκη και την ευρύτερη περιοχή της ή τέλος την Κύπρο.</p> <p><u>A. Βιβλίο Μαθητή</u> Οι μαθητές/τριες αξιοποιώντας τις πηγές των κεφ. 30β (1-5), 32 (1-6) και 37 (1-4), μπορούν να αναδείξουν θέματα της τοπικής Ιστορίας.</p> <p><u>B. Τετράδιο Εργασιών</u> Οι μαθητές/τριες προτείνεται να αξιοποιήσουν στα project τοπικής Ιστορίας που θα κάνουν τις δραστηριότητες, 5 του κεφ. 30, και 2 και 4 του κεφ. 32.</p> <p>Τα τοπικά βυζαντινά μνημεία (κάστρα, εκκλησίες) και οι παραδόσεις και οι θρύλοι που συνδέονται με αυτά μπορούν να αποτελέσουν αφορμή για την εκκίνηση πολλών project στην τοπική Ιστορία.</p>
<p>Σύνολο διδακτικών ωρών 42. [32 ώρες για τα επιμέρους <u>Κεφάλαια</u> + 5 ώρες για τα <u>Επαναληπτικά</u> + 5 ώρες για την <u>Τοπική Ιστορία</u>].</p>	

Ιστορία Στ' Τάξη

Περιεχόμενα	Βιβλίο Μαθητή, Τετράδιο Εργασιών
<p>Ενότητα Α: Οι εξελίξεις στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους (μέσα 15ου αιώνα - αρχές 19ου αιώνα) <u>(3 ώρες)</u></p> <p>1. Κεφ. 1ο: Η Αναγέννηση και η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Από τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις στο Διαφωτισμό (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 3ο: Η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση (1 ώρα)</p>	<p>Η ενότητα Α προτείνεται να διδαχθεί σε 3 διδακτικές ώρες. Για την επεξεργασία της “εν λόγω” ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού στο Φωτόδεντρο http://photodentro.edu.gr/ ενώ για τη δημιουργία ιστοριογραμμής μπορεί να γίνει χρήση του λογισμικού timeline. Επίσης ενδείκνυται η παρουσίαση έργων τέχνης με θέμα τη Γαλλική Επανάσταση και ο σχολιασμός τους. Ειδικότερα για κάθε κεφάλαιο προτείνεται:</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Στόχος είναι οι μαθητές/τριες να αντιληφθούν τα βασικά χαρακτηριστικά της περιόδου της Αναγέννησης, και την κεντρική επιδίωξη των Διαμαρτυρόμενων. Από τα παραθέματα, προτείνεται να δοθεί έμφαση στα εξής: από τις «Οι πηγές αφηγούνται» στη 2η, τη «Ματιά στο παρελθόν» και στις εικόνες. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη επεξεργασία των εργασιών 3 και 7.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στο Διαφωτισμό. Από τα παραθέματα, προτείνεται να γίνει επεξεργασία στην τάξη «οι πηγές αφηγούνται» 1 και οι εικόνες 3, 4, 5, 6 και 7. Από τα ερωτήματα, προτείνεται το πρώτο. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 5 και 6.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Στο 3ο κεφάλαιο προτείνεται να γίνει συνοπτική επεξεργασία της Αμερικανικής και της Γαλλικής Επανάστασης με έμφαση στα βασικά αιτήματα και στις βασικές αρχές της Γαλλικής Επανάστασης, αξιοποιώντας και τα παραθέματα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 4, 8 και 9. Η εργασία 12 μπορεί να δοθεί ως προαιρετική κατ' οίκον εργασία για το</p>

	<p>σπίτι από τους μαθητές.</p>
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Οι Έλληνες κάτω από την οθωμανική και τη λατινική κυριαρχία (1453-1821) (8 ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Η κατάκτηση της ελληνικής Χερσονήσου (1 ώρα)</p> <p>2. Κεφ. 2ο: Οι συνθήκες ζωής των υποδούλων (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 3ο: Η θρησκευτική και η πολιτική οργάνωση των Ελλήνων (1 ώρα)</p> <p>Το 4ο κεφάλαιο «Οι Κλέφτες και οι Αρματολοί» <u>προτείνεται να μη διδαχθεί ξεχωριστά αλλά να γίνει αναφορά</u></p>	<p>Η ενότητα Β προτείνεται να διδαχθεί σε 8 διδακτικές ώρες. Ειδικότερα προτείνεται το 4ο κεφάλαιο να συμπεριληφθεί στο νέο 7ο κεφάλαιο της παρούσας ενότητας, ενώ το 10ο κεφάλαιο της παρούσας ενότητας προτείνεται να συμπεριληφθεί στο 1ο κεφάλαιο της ενότητας Γ, «Η Φιλική Εταιρεία», λόγω ενιαίας θεματικής. Τέλος προστίθεται μια (1) διδακτική ώρα για ανακεφαλαίωση της ενότητας.</p> <p>Για την επεξεργασία της εν λόγω ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού στο Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο (http://mam.avarchive.gr/portal/) και στο Φωτόδεντρο (http://photodentro.edu.gr/)</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο, προτείνεται να μελετηθεί αναλυτικά. Από τα παραθέματα προτείνεται η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. Από τα ερωτήματα μπορεί να αξιοποιηθεί το πρώτο.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το 2ο κεφάλαιο προτείνεται να μελετηθεί αναλυτικά αξιοποιώντας τα παραθέματά του.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 1 και 2.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Από το συγκεκριμένο κεφάλαιο προτείνεται να παρουσιαστούν περιληπτικά: α) ο ρόλος του Πατριάρχη και β) ο ρόλος των Φαναριωτών και των κοινοτικών αρχόντων. Από τα παραθέματα προτείνεται να γίνει αναφορά στα εξής: «Οι πηγές αφηγούνται» και «Ματιά στο παρελθόν».</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 4.</p>

στους “εν λόγω” όρους στο νέο 7ο κεφάλαιο της παρούσας Ενότητας.

4. Κεφ. 5ο: Η οικονομική ζωή (1 ώρα)

Βιβλίο Μαθητή: Προτείνεται να παρουσιαστούν περιληπτικά και με τη μορφή εννοιολογικού χάρτη η οικονομική παρακμή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και οι συνέπειές της. Από τα παραθέματα προτείνεται να γίνει αναφορά στο «Ματιά στο παρελθόν» και στις εικόνες.
Τετράδιο Εργασιών: Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 8.

5. Κεφ. 6ο: Οι Έλληνες των παροικιών και των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών (1 ώρα)

Βιβλίο Μαθητή: Στο κεφάλαιο αυτό προτείνεται να παρουσιασθεί περιληπτικά η οικονομική και πνευματική ανάπτυξη των ελληνικών παροικιών και η συμβολή τους στην αφύπνιση του υπόδουλου έθνους. Από τα παραθέματα προτείνεται να γίνει αναφορά στο «Ματιά στο παρελθόν» και στις εικόνες.
Τετράδιο Εργασιών: Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 9.

Το κεφ. 7ο: «Οι δάσκαλοι του Γένους»
προτείνεται να μη διδαχθεί.

6. Κεφ. 8ο: Ο Ρήγας Βελεστινλής και ο Αδαμάντιος Κοραής (1 ώρα)

Βιβλίο Μαθητή: Προτείνεται να διδαχθούν περιληπτικά οι βιογραφίες και το έργο του Ρήγα Βελεστινλή και του Αδαμάντιου Κοραή. Από τα παραθέματα προτείνεται «Οι πηγές αφηγούνται» και οι εικόνες.
Τετράδιο Εργασιών: Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 13.

7. Κεφ. 9ο: Τα κυριότερα επαναστατικά κινήματα (1 ώρα)

Βιβλίο Μαθητή: Το κεφάλαιο προτείνεται να παρουσιαστεί ως έχει. Ακόμη προτείνεται να γίνει αναφορά στους Κλέφτες και Αρματολούς του 4ου κεφαλαίου της παρούσας ενότητας.
Τετράδιο Εργασιών: Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 14 και 17.

Το κεφ. 10ο: «Οι αγώνες των

<p>Σουλιωτών» προτείνεται να μη διδαχθεί και να γίνει αναφορά στη θεματική του στο 1ο κεφάλαιο «Η Φιλική Εταιρεία» της Ενότητας Γ.</p> <p>8. Ανακεφαλαίωση Ενότητας (1 ώρα)</p>	<p>Προτείνεται ο αναστοχασμός των μαθητών/τριών για την Ενότητα Β΄.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 3, 7, 16 και 18. Για επέκταση με τη μορφή project θα μπορούσε να αξιοποιηθεί η δραστηριότητα/εργασία 6.</p>
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Η Μεγάλη Επανάσταση (1821-1830) (17 ώρες)</p>	<p>Η ενότητα Γ προτείνεται να διδαχθεί σε 17 διδακτικές ώρες. Ειδικότερα, είναι εφικτό να συντημηθεί η διδασκαλία των κεφαλαίων 3 και 7 σε 1 διδακτική ώρα, λόγω ενιαίας θεματικής. Το κεφάλαιο 18 «Το τέλος της Επανάστασης και η ελληνική ανεξαρτησία», μπορεί να συνδυαστεί με Ανακεφαλαίωση της ενότητας σε μια διδακτική ώρα. Για την επεξεργασία της Ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού. Ενδεικτικά αναφέρονται οι εξής πόροι:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο. - Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, http://www.nhmuseum.gr/el/ -Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, http://www.ime.gr/fhw/ -Αρχεία Εθνικής Παλιγγενεσίας, http://paligenesia.parliament.gr/ -«Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» του Δ. Σολωμού από το μουσικό έργο του Χρήστου Λεοντή «Καντάτα Ελευθερίας», http://www.hellenicparliament.gr/onlinePublishing/KEL/kantata/rigas/thurios.mp3 -Έργα εικαστικά για την Έξοδο του Μεσολογγίου, (π.χ. του Ντελακρουά, του Βρυζάκη...) -Για τον φιλελληνισμό μπορούν να αξιοποιηθούν λογισμικά όπως το hellenichistory.gr, πίνακες ζωγραφικής, ποιήματα και άρθρα. -Εικόνες από τη ναυμαχία του Ναυαρίνου. - Κατάλογος ψηφιοποιημένων μικροταινιών της

	<p>Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων, http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/microfilms.htmΒιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων, http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/microfilms.htm</p>
<p>1. Κεφ. 1ο: Η Φιλική Εταιρεία (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματά του. Ακόμη προτείνεται κατά την προσέγγιση του περιεχομένου της 1ης παραγράφου να γίνει σύντομη αναφορά στο κεφάλαιο «Οι αγώνες των Σουλιωτών» της ενότητας Β. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Η εργασία 1 μπορεί να δοθεί ως προαιρετική εργασία για το σπίτι.</p>
<p>2. Κεφ. 2ο: Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα εξής παραθέματα: από τις «Πηγές αφηγούνται» η 1 και η 3, η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 2.</p>
<p>3. Κεφ. 3ο: Η επανάσταση στην Πελοπόννησο και κεφ.: 7ο: Η άλωση της Τριπολιτσάς (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να προσεγγισθούν συνοπτικά, σε μια διδακτική ώρα το 3ο και το 7ο κεφάλαιο. Από το 3ο να παρουσιαστούν περιληπτικά δύο υποκεφάλαια: α) Οι μυστικές συναντήσεις των Φιλικών στα τέλη του 1820 στη Πελοπόννησο, β) Στο ξεκίνημα της επανάστασης, Παράδοση της Καλαμάτας στους Έλληνες, Κατάληψη Μονεμβασιάς. Από τα παραθέματα προτείνεται να αξιοποιηθούν η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. Από τα ερωτήματα προτείνεται να συζητηθεί το πρώτο. Στο 7ο κεφάλαιο προτείνεται να παρουσιαστεί συνοπτικά η νίκη των Ελλήνων στο Βαλτέτσι και η άλωση της Τριπολιτσάς και από τα παραθέματα προτείνεται να αξιοποιηθούν η δεύτερη από τις «Οι πηγές αφηγούνται», η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>4. Κεφ. 4ο: Η επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να παρουσιαστούν περιληπτικά με τη μορφή σχεδιαγράμματος ή</p>

	<p>γραμμής του χρόνου τα γεγονότα στη Στερεά Ελλάδα. Από τα παραθέματα προτείνεται η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. Από τα ερωτήματα προτείνεται να εξετασθεί το πρώτο.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 3, ενώ η εργασία 7 μπορεί να δοθεί ως προαιρετική εργασία για το σπίτι.</p>
<p>5. Κεφ. 5ο: Η επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί βαρύτητα: α) στα είδη των πολεμικών επιχειρήσεων και β) στα γεγονότα της Χίου, της Κάσου, των Ψαρών και στη ναυμαχία του κόλπου του Γέροντα. Από τα παραθέματα προτείνεται η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. Από τα ερωτήματα προτείνεται να συζητηθεί το πρώτο.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>6. Κεφ. 6ο: Η επανάσταση στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να παρουσιαστούν περιληπτικά με τη μορφή σχεδιαγράμματος ή γραμμής του χρόνου τα γεγονότα στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία. Από τα παραθέματα προτείνεται η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. Από τα ερωτήματα προτείνεται να εξεταστεί το πρώτο.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>7. Κεφ. 8ο: Οι αγώνες του Κανάρη (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να παρουσιαστούν περιληπτικά με τη μορφή σχεδιαγράμματος τα εξής υποκεφάλαια: α) πυρπολικά, β) ναυμαχία της Ερεσσού και γ) οι ναυτικές επιχειρήσεις του Κανάρη. Από τα παραθέματα προτείνεται η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>8. Κεφ. 9ο: Η εκστρατεία του Δράμαλη - Δερβενάκια (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 9.</p>
<p>9. Κεφ. 10ο: Ο Μάρκος Μπότσαρης (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 8.</p>

<p>10. Κεφ. 11ο: Ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο - ο Παπαφλέσσας (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 11.</p>
<p>11. Κεφ. 12ο: Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου - ο Διονύσιος Σολωμός (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 13.</p>
<p>12. Κεφ. 13ο: Οι αγώνες του Καραϊσκάκη (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 5, 6 και 14.</p>
<p>13. Κεφ. 14ο: Ο Φιλελληνισμός (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί περιληπτικά, με τη μορφή εννοιολογικού χάρτη. Από τα παραθέματα μπορούν ν' αξιοποιηθούν «Οι πηγές αφηγούνται» και οι εικόνες. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>14. Κεφ. 15ο: Η παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων και η Ναυμαχία του Ναυαρίνου (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα. Η «Ματιά στο παρελθόν» μπορεί να παραλληλιστεί με τους πρόσφυγες του σήμερα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Η εργασία 12 μπορεί να δοθεί ως προαιρετική εργασία για το σπίτι.</p>
<p>15. Κεφ. 16ο: Οι Εθνοσυνελεύσεις και η πολιτική οργάνωση του Αγώνα (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα. Ενδεικνύται να χρησιμοποιηθεί σχεδιάγραμμα ή γραμμή του χρόνου. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 16 και 17.</p>
<p>16. Κεφ. 17ο: Ο Ιωάννης Καποδίστριας και το έργο του (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα. Ενδεικνύται να χρησιμοποιηθεί σχεδιάγραμμα ή γραμμή του χρόνου. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 19 και 20 και η άσκηση 18 μπορεί να δοθεί ως προαιρετική εργασία για το σπίτι.</p>
<p>17. Κεφ. 18ο: Το τέλος της Επανάστασης</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Στο κεφάλαιο προτείνεται να δοθεί</p>

<p>και η ελληνική ανεξαρτησία και Ανακεφαλαίωση της ενότητας (1 ώρα)</p>	<p>βαρύτητα στο Ρωσοτουρκικό Πόλεμο 1828-1829, στην υπογραφή της Συνθήκης του Λονδίνου το 1830 και στα πρώτα σύνορα του ελληνικού κράτους. Από τα παραθέματα να αξιοποιηθούν η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 15. και η εργασία 10 μπορεί να δουλευτεί ως project για τη συμβολή των γυναικών στον απελευθερωτικό αγώνα.</p> <p>Προτείνεται να προγραμματιστεί Ανακεφαλαίωση της Ενότητας Γ´</p>
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Η Ελλάδα στον 19ο αιώνα (5 ώρες)</p> <p>1. Κεφ. 1ο: Η βασιλεία του Όθωνα - ο Ιωάννης Κωλέττης και κεφ. 2ο: Η βασιλεία του Γεωργίου Α' (1 ώρα)</p>	<p>Η ενότητα Δ προτείνεται να διδαχθεί σε 5 διδακτικές ώρες. Ειδικότερα, είναι εφικτό να συντημηθεί η διδασκαλία του 2ου κεφαλαίου (σε ό,τι αναφέρεται στον Χαρίλαο Τρικούπη) με το 4ο κεφάλαιο (σε ό,τι αναφέρεται στον Χαρίλαο Τρικούπη) σε 1 διδακτική ώρα. Επίσης είναι εφικτό να συντημηθούν τα κεφαλαία 3 και 4 σε 1 διδακτική ώρα και τα κεφαλαία 5 και 6 σε 1 διδακτική ώρα, λόγω ενιαίας θεματικής. Τέλος προστίθεται μια 1 διδακτική ώρα για ανακεφαλαίωση της ενότητας.</p> <p>Για την επεξεργασία της εν λόγω ενότητας προσφέρονται οι εξής πόροι για αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Λογισμικό Centennia, - Ιστοσελίδες του Εθνικού Τυπογραφείου και της Βιβλιοθήκης της Βουλής των Ελλήνων. -Εικονογραφικό υλικό και πηγές (π.χ. τα αιτήματα του Στρατιωτικού Συνδέσμου) από την ιστοσελίδα του Ιδρύματος Μείζονος Ελληνισμού, http://www.ime.gr/chronos/ -Εικονογραφικό υλικό από την Εθνική Πινακοθήκη. - Πύλη για την ελληνική Γλώσσα. -Εθνικό Ιστορικό Μουσείο, http://www.nhmuseum.gr/el/ -Στο ΙΜΕ Τα αιτήματα του Στρατιωτικού Συνδέσμου http://www.ime.gr/chronos/13/gr/domestic_policy/sources/index.html <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται το 1ο κεφάλαιο να διδαχθεί περιληπτικά. Από τα παραθέματα να προσεγγιστούν η πρώτη από τις « Οι πηγές αφηγούνται», η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες. Από το 2ο κεφάλαιο να διδαχθεί μόνο η</p>

<p>2. Κεφ. 2ο: Ο Χαρίλαος Τρικούπης (1 ώρα)</p> <p>3. Κεφ. 3ο: Επαναστατικά κινήματα στη Μακεδονία και την Κρήτη και Κεφ. 4ο Η Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα (1 ώρα)</p> <p>4. Κεφ. 5ο: Η Θράκη, η Μικρά Ασία και ο Πόντος, ακμαία ελληνικά κέντρα και Κεφ. 6ο: Η κρίση στα Βαλκάνια (1 ώρα)</p>	<p>βασιλεία του Γεωργίου Α'.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 1 και 3, ενώ η 4 μπορεί να δοθεί ως προαιρετική εργασία για το σπίτι.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Από το 2ο κεφάλαιο θα διδαχθεί το τμήμα που αναφέρεται στο Χαρίλαο Τρικούπη με τα σχετικά παραθέματα καθώς και από το 4ο κεφάλαιο «Η Ελλάδα στα τέλη του 19ου αιώνα» το τμήμα που αναφέρεται στο Χαρίλαο Τρικούπη και το οικονομικό πρόβλημα. Από τα παραθέματα προσεγγίζονται «Οι πηγές αφηγούνται» 1 και η «Ματιά στο παρελθόν» του κεφ. 4.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να διδαχθούν συνοπτικά σε μια διδακτική ώρα το 3ο και το 4ο κεφ. Από το 3ο να γίνει σύντομη αναφορά α) στην επανάσταση στη Μακεδονία το 1878 και β) στην επανάσταση της Κρήτης το 1866 και στην κατοπινή αυτονομία της και από τα παραθέματα να εξετασθούν μόνο οι εικόνες. Από το 4ο κεφάλαιο προτείνεται να παρουσιαστούν περιληπτικά: α) το πρόβλημα των ληστειών, β) ο Ελληνοτουρκικός Πόλεμος του 1897 και γ) το γλωσσικό ζήτημα και από τα παραθέματα να αξιοποιηθεί το 3ο από τις «Πηγές αφηγούνται» καθώς και οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 5.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να διδαχθούν συνοπτικά σε μια διδακτική ώρα το 5ο και το 6ο κεφ. Από το 5ο κεφ. να παρουσιαστεί περιληπτικά, με τη βοήθεια σχεδιαγράμματος πώς ζούσαν οι Έλληνες των περιοχών που δεν είχαν ελευθερωθεί (3 τελευταίες παράγραφοι) Από το 6ο κεφάλαιο προτείνεται να παρουσιαστεί περιληπτικά, εστιάζοντας α) στο Ανατολικό ζήτημα, β) στη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου και γ) στη Συνθήκη του Βερολίνου και στην προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας στη Βουλγαρία. Από τα παραθέματα αξιοποιούνται οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 10.</p>
--	---

<p>5. Ανακεφαλαίωση Ενότητας (1 ώρα)</p>	<p>Προτείνεται ο αναστοχασμός των μαθητών για τα ιστορικά γεγονότα του 19ου αιώνα στην Ελλάδα. <u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 11.</p>
<p>ΕΝΟΤΗΤΑ Ε: Η Ελλάδα στον 20ό αιώνα (12 ώρες)</p>	<p>Η Ενότητα Ε προτείνεται να διδαχθεί σε 12 διδακτικές ώρες. Ειδικότερα, είναι εφικτό να συντημηθεί σε μία (1) διδακτική ώρα, λόγω ενιαίας θεματικής, η διδασκαλία για τα κεφάλαια 11 και 12. Τέλος προστίθεται μια (1) διδακτική ώρα για Ανακεφαλαίωση της Ενότητας.</p> <p>Για την επεξεργασία της εν λόγω ενότητας μπορεί να γίνει αναζήτηση συμπληρωματικού διδακτικού υλικού:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Λογισμικό Ιστορικού Άτλαντα Centennia και Google Earth για οπτικοποίηση και γεωγραφικό εντοπισμό των χώρων όπου εκτυλίχθηκαν τα γεγονότα. -Λογισμικό on line, <u>Πολιτικά και Διπλωματικά γεγονότα της Νεότερης Ιστορίας.</u> http://ts.sch.gr/repo/online-packages/dim-politika-kai-diplomatika-gegonota-tis-neoteris-istorias-mas/politika/index.html -Εθνικό Οπτικοακουστικό Αρχείο http://mam.avarchive.gr/portal/ -Ιστορικό Αρχείο ΕΛΙΑ http://www.elia.org.gr - Βουλή των Ελλήνων, εφημερίδες της προς εξέταση εποχής, http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf -Χρήση λογισμικών εννοιολογικής χαρτογράφησης Inspiration ή cmap. -Ιστοσελίδα του Πολεμικού Μουσείου, Α' Παγκόσμιος Πόλεμος http://www.warmuseum.gr/vr/ -Εθνικό Ίδρυμα Μελετών και Ερευνών «Ελευθέριος Βενιζέλος» http://www.venizelos-foundation.gr/ -Φωτόδεντρο, <i>Η Σμύρνη και ο ελληνισμός της Μικράς Ασίας.</i> Μνήμη και νοσταλγία. http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/6527?locale=el -Φωτόδεντρο, <i>Μικρασιατική καταστροφή και πρόσφυγες</i> http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/4034?locale=el -Φωτόδεντρο, <i>Οι πρόσφυγες της Μικράς Ασίας</i>

<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/1422?locale=el>

-Λογισμικό του Π.Ι. Ιστορία Ε΄- ΣΤ΄ Δημοτικού (οι θεματικές: Ένδοξα αλλά και δύσκολα χρόνια 1903-1923, από το Μεσοπόλεμο μέχρι τις μέρες μας, πνευματική ζωή, θέλεις να παίξουμε, λεξικό ονομάτων, λεξικό όρων).

-Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού

<http://www.ime.gr/fhw/>

-Ιστοσελίδα του Πολεμικού Μουσείου, Γερμανική εισβολή, Κατοχή – Αντίσταση – Απελευθέρωση

<http://www.warmuseum.gr/vr/>

-Ιστοσελίδα του Ιστορικού Αρχείου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος

-Το λογισμικό «Hot potatoes» για τη δημιουργία αλληλεπιδραστικών τεστ, πολλαπλών ερωτήσεων, σταυρόλεξων, ερωτήσεων αντιστοίχισης, ταξινόμησης και συμπλήρωσης κενών.

-Φωτόδεντρο, *Οι αντιδράσεις στο καθεστώς της δικτατορίας*

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/531?locale=el>

-Φωτόδεντρο, *Η εξέγερση της 17ης Νοεμβρίου*

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/532?locale=el>

-Φωτόδεντρο, *Οι ιστορικές συνέπειες της εξέγερσης του Πολυτεχνείου*

<http://photodentro.edu.gr/video/handle/8522/533?locale=el>

- *Οι Έλληνες στη Διασπορά 15^{ος} - 20^{ος} αι.* (2006). Βουλή των Ελλήνων.

http://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/f3c70a23-7696-49db-9148-f24dce6a27c8/CD_1-115.pdf

-Υπουργείο Εξωτερικών, Κυπριακό
<http://www.mfa.gr/kypriako>

- Κέντρο Έρευνας και Τεκμηρίωσης του Αγώνα της ΕΟΚΑ

<http://myweb.cytanet.com.cy/iaae5559/taytothta.html>

- Ιστοσελίδα του Πολεμικού Μουσείου, Αίθουσα Κύπρου <http://www.warmuseum.gr/vr/>

-Υπουργείο Εξωτερικών, Η πορεία της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

<http://www.mfa.gr/exoteriki-politiki/i-ellada-stin-ee/i-poreia-tis-elladas-stin-europaiki-enosi.html>

<p>1. Κεφ. 1ο: Από τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 στον Μακεδονικό Αγώνα (1 ώρα)</p>	<p>-Υπολογιστικό Φύλλο (excel) για την κατασκευή του χρόνου.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά ως έχει. Από τα παραθέματα ενδείκνυται να αξιοποιηθούν τα εξής: η 1η και η 2η από τις «Οι πηγές αφηγούνται», η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 2.</p>
<p>2. Κεφ. 2ο: Το κίνημα στο Γουδί και η κυβέρνηση Βενιζέλου (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί αναλυτικά, αξιοποιώντας ως έχει με τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 3.</p>
<p>3. Κεφ. 3ο: Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται το κεφάλαιο να διδαχθεί περιληπτικά, και με τη βοήθεια σχεδιαγράμματος ή γραμμής του χρόνου ή εννοιολογικού χάρτη. Από τα παραθέματα να αξιοποιηθούν η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 5.</p>
<p>4. Κεφ. 4ο: Η Ελλάδα στον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί περιληπτικά. Από τα παραθέματα μπορούν να αξιοποιηθούν η «Ματιά στο παρελθόν» και οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 6 και 7.</p>
<p>5. Κεφ. 5ο: Η Μικρασιατική Εκστρατεία και η Καταστροφή (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί περιληπτικά με τη βοήθεια εννοιολογικού χάρτη ή πλαγιότιτλων, αξιοποιώντας και τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνουν στην τάξη οι εργασίες 8, 10 και 12.</p>
<p>6. Κεφ. 6ο: Ο Μεσοπόλεμος (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί περιληπτικά με τη βοήθεια σχεδιαγράμματος ή εννοιολογικού χάρτη, αξιοποιώντας και τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη</p>

<p>7. Κεφ. 7ο: Το Αλβανικό Έπος (1 ώρα)</p>	<p>η εργασία 11.</p> <p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί ως έχει, από τις πηγές αφηγούνται να αξιοποιηθεί η 3η, η ματιά στο παρελθόν και οι εικόνες.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>8. Κεφ. 8ο: Η γερμανική επίθεση και ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Το κεφάλαιο προτείνεται να διδαχθεί ως έχει με έμφαση στην εισβολή των Γερμανών και την άμυνα του ελληνικού στρατού στο Ρούπελ και τη Κρήτη, τα αποτελέσματα του Β' Παγκόσμιου Πολέμου και τα παραθέματα. Με την επισήμανση στη ματιά στο παρελθόν, ότι το Ολοκαύτωμα εκτός των Εβραίων, αφορούσε επίσης, Ρομά, ομοφυλόφιλους, κομμουνιστές και άλλους πολιτικούς αντιπάλους του Χίτλερ.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 13.</p>
<p>9. Κεφ. 9ο: Μια δεκαετία αγώνων και θυσιών για την ελευθερία (1941 -1949) (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση στην Εθνική Αντίσταση και να συζητηθούν τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>10. Κεφ. 10ο: Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Ελλάδας (1950 - 1974) (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται να δοθεί έμφαση: α) στο τέλος του Εμφυλίου Πολέμου, β) στη δικτατορία του 1967 και την εξέγερση και την αντίσταση του ελληνικού λαού για την πτώση της και τον αντίκτυπο του Κυπριακού Ζητήματος στις ελληνοτουρκικές σχέσεις καθώς και τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Δεν προτείνεται εργασία.</p>
<p>11. Κεφ. 11ο: Το Κυπριακό ζήτημα και κεφ. 12ο: Η Ελλάδα και η ευρωπαϊκή της πορεία (1 ώρα)</p>	<p><u>Βιβλίο Μαθητή:</u> Προτείνεται τα δύο κεφάλαια να διδαχθούν περιληπτικά σε μία διδακτική ώρα. Από το 11ο να προσεγγισθούν περιληπτικά α) η δράση της Ε.Ο.Κ.Α., β) η τουρκική εισβολή του 1974 και να συζητηθούν τα παραθέματα. Το 12ο κεφάλαιο προτείνεται να παρουσιαστεί περιληπτικά, αξιοποιώντας τα παραθέματα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών:</u> Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 18.</p>
<p>12. Ανακεφαλαίωση Ενότητας (1 ώρα)</p>	<p>Προτείνεται ο αναστοχασμός των μαθητών/τριών</p>

	<p>για τα ιστορικά γεγονότα του 20ού αιώνα στην Ελλάδα.</p> <p><u>Τετράδιο Εργασιών</u>: Προτείνεται να γίνει στην τάξη η εργασία 17. Μπορούν να αξιοποιηθούν για project κάποια/ες από τις εργασίες 9, 12, 15.</p>
<p>Τοπική Ιστορία (5 ώρες)</p>	<p>Για την επεξεργασία της ενότητας της Τοπικής Ιστορίας προτείνεται να γίνει αναζήτηση επιπλέον πληροφοριακού υλικού από:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Τοπικά Μουσεία και Βιβλιοθήκες. -Τα κατά τόπους ΓΑΚ και τυχόν ιδιωτικά αρχεία. -Αρχειομνήμων http://arχειomnimon.gak.gr/ -Ιστορικό Αρχείο ΕΛΙΑ http://www.elia.org.gr - ΦΕΚ Αναζήτηση http://www.et.gr/index.php/2013-01-28-14-06-23/2013-01-29-08-13-13 -Τοπικές εφημερίδες, Βουλή των Ελλήνων http://catalog.parliament.gr/hipres/help/null/horizon/digital.pdf -Ιστοσελίδα του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου http://www.nhmuseum.gr/ -Μουσείο Μπενάκη http://www.benaki.gr/ -Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα http://www.imma.edu.gr/imma/index.html -Χρήση μουσειοσκευών
<p>Σύνολο διδακτικών ωρών 50.</p> <p>41 ώρες για τα επιμέρους <u>κεφάλαια</u> + 4 ώρες για τις <u>ανακεφαλαιώσεις</u> ενοτήτων+ 5 ώρες για την <u>Τοπική Ιστορία</u>.</p>	